

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 30 ביוני 2017

Q2

תוכן העניינים

5	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
10	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
14	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
37	3. סקירת הסיכונים
76	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים
77	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
81	ג. תמצית דוחות כספיים ליום 30 ביוני 2017
85	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
94	ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים
205	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
209	5. ממשל תאגידי
210	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגידי הבנקאי ואופן ניהולם
227	7. נספחים
241	מילון מונחים
243	אינדקס

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2017

Q2

תוכן העניינים

10	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
10	1.1. מידע הצופה פני עתיד
11	1.2. מידע כספי תמציתי עיקרי
13	1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
13	1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
14	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
14	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
16	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
21	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
30	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
35	2.5. חברות מוחזקות עיקריות
37	3. סקירת הסיכונים
37	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
37	3.2. סיכון אשראי
60	3.3. סיכון שוק
71	3.4. סיכון נזילות ומימון
72	3.5. סיכון תפעולי
72	3.6. סיכון ציות
72	3.7. סיכון משפטי
72	3.8. סיכון מוניטין
73	3.9. סיכון רגולציה וחקיקה
73	3.10. סיכון כלכלי
73	3.11. סיכון אסטרטגי
73	3.12. סיכון סביבתי
74	3.13. הליכים משפטיים ואחרים
75	3.14. יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח
76	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
76	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
76	4.2. בקרות ונהלים

רשימת הטבלאות

11	טבלה 1-1: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים
15	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין
16	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
16	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
17	טבלה 2-4: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו
17	טבלה 2-5: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית
18	טבלה 2-6: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
19	טבלה 2-7: פירוט עמלות והכנסות אחרות
19	טבלה 2-8: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
20	טבלה 2-9: רווח כולל
21	טבלה 2-10: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
21	טבלה 2-11: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
22	טבלה 2-12: סיכון אשראי בעייתי
22	טבלה 2-13: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
23	טבלה 2-14: יתרות ניירות-ערך
23	טבלה 2-15: פירוט אגרות-חוב קונצרני לפי ענפי משק
24	טבלה 2-16: התפתחות ביתרות הפיקדונות
24	טבלה 2-17: ההתפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
24	טבלה 2-18: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
25	טבלה 2-19: מכשירים נגזרים
26	טבלה 2-20: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
27	טבלה 2-21: חישוב יחס הלימות ההון
28	טבלה 2-22: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון
29	טבלה 2-23: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
29	טבלה 2-24: יחס מינוף
30	טבלה 2-25: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
37	טבלה 3-1: סיכון אשראי בעייתי
38	טבלה 3-2: נכסים שאינם מבצעים
38	טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
39	טבלה 3-4: מדדי סיכון אשראי
40	טבלה 3-5: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
41	טבלה 3-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק
47	טבלה 3-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
47	טבלה 3-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני כלולים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
48	טבלה 3-9: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק
49	טבלה 3-10: חשיפות עיקריות למדינות זרות
52	טבלה 3-11: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות
54	טבלה 3-12: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
55	טבלה 3-13: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
56	טבלה 3-14: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
56	טבלה 3-15: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
57	טבלה 3-16: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
57	טבלה 3-17: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
57	טבלה 3-18: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים
58	טבלה 3-19: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
59	טבלה 3-20: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
60	טבלה 3-21: פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה
61	טבלה 3-22: השפעת שינויים הيفוטטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2017

62	טבלה 3-23: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד
64	טבלה 3-24: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד
66	טבלה 3-25: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ
68	טבלה 3-26: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית
70	טבלה 3-27: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)
71	טבלה 3-28: יחס כיסוי הנזילות
71	טבלה 3-29: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 14 באוגוסט 2017, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, לתקופה ינואר-יוני 2017.

1.1 מידע הצופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתעדים", "עשוי להשתנות", "צרר", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחול, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסיבבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתמשו בכלל, או יתמשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

1.2. מידע כספי תמציתי עיקרי
טבלה 1-1: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים

לשישה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
30.06.2016	30.06.2017	31.03.2017	30.06.2016	30.06.2017	
11.00%	9.26%	9.22%	13.91%	9.51%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
0.41%	0.35%	0.17%	0.25%	0.18%	תשואה לנכסים
59.65%	60.40%	61.55%	57.41%	59.28%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
2.12%	2.15%	2.07%	2.23%	2.24%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾⁽²⁾
		128%	113%	127%	יחס כיסוי נזילות ⁽¹⁾⁽³⁾

ליום					
30.06.2016	30.09.2016	31.12.2016	31.03.2017	30.06.2017	
10.20%	10.81%	11.01%	11.21%	11.35%	יחס הון עצמי חובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁴⁾
14.43%	15.02%	15.11%	14.90%	14.99%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁴⁾
7.27%	7.40%	7.25%	7.30%	7.36%	יחס מינוף ⁽⁴⁾

לשישה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
30.06.2016	30.06.2017	31.03.2017	30.06.2016	30.06.2017	
1.48%	1.40%	1.45%	1.48%	1.40%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.96%	1.48%	1.55%	1.96%	1.48%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.14%	0.38%	0.39%	0.14%	0.36%	שיעור מחיקות חשבוניות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
(0.06%)	0.20%	0.16%	(0.18%)	0.24%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾

במיליוני ש"ח					
1,791	1,579	767	1,117	812	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
4,053	4,306	2,073	2,122	2,233	הכנסות ריבית, נטו
(82)	274	107	(128)	167	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
4,795	4,624	2,255	2,586	2,369	רווח מימוני, נטו*
3,397	2,982	1,529	1,783	1,453	הכנסות שאינן מריבית
2,584	2,556	1,302	1,277	1,254	מזה - עמלות
4,444	4,402	2,217	2,242	2,185	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,432	2,451	1,250	1,209	1,201	מזה - משכורות והוצאות נילוות
7,450	7,288	3,602	3,905	3,686	סך הכנסות

רווח נקי למניה רגילה (בש"ח)					
1.35	1.18	0.58	0.84	0.60	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק - בסיס

* רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
 (1) מחושב על בסיס שנתי.
 (2) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
 (3) למידע נוסף, ראה פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן.
 (4) למידע נוסף, ראה פרק "הון הלימות הון ומינוף" להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

כיום 30 ביוני 2017

טבלה 1-1: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

כיום					
30.06.2016	30.09.2016	31.12.2016	31.03.2017	30.06.2017	
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מהמאזן					
440,856	440,188	448,105	445,847	449,734	סך-כל הנכסים
68,483	71,759	80,378	77,088	81,959	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
67,720	65,215	71,449	74,894	70,499	ניירות-ערך
278,271	277,539	271,957	269,982	272,949	אשראי לציבור, נטו
8,232	7,676	7,600	8,018	7,469	סיכון אשראי בעייתי, נטו
3,745	3,526	3,110	2,749	2,522	חובות פגומים מאזניים, נטו
406,322	405,879	413,880	410,769	414,105	סך-כל ההתחייבויות
4,213	3,508	4,377	4,199	4,329	מזה - פיקדונות מבנקים
327,500	326,244	338,502	337,518	340,768	פיקדונות הציבור
36,081	35,836	33,560	31,171	30,736	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
34,342	34,119	34,047	34,909	35,458	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
4,263	3,866	3,507	2,997	2,601	יתרות נכסים לא מבצעים (NPL)
נתונים נוספים					
19.4	21.3	22.9	22.1	23.5	מחיר מניה לסוף תקופה (בש"ח)
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.06.2016	30.09.2016	31.12.2016	31.03.2017	30.06.2017	
10.12	16.77	15.75	3.10	22.98	סך-הכל דיבידנד למניה (באגרות)*
0.29%	0.31%	0.29%	0.29%	0.28%	יחס עמלות לסך נכסים

* על-פי מועד התשלום בפועל.

להלן פרטים על ההתפתחויות והשינויים העיקריים שחלו בתקופת הדוח:
 הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-1,579 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי של 1,791 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
 שיעור תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-9.3%, בהשוואה ל-11.0% בתקופה המקבילה אשתקד.
 הירידה ברווח הנקי הושפעה בעיקר מהירידה בהכנסות ריבית נטו, לאחר הפסדי אשראי שקוזה כתוצאה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי וירידה בהכנסות מימון שאינן מריבית ומרישום הוצאת מס במחצית הראשונה של שנת 2016 עקב השפעת ירידת מס חברות על יתרות המסים הנדחים, בסך של 114 מיליון ש"ח.
 יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 ביוני 2017 הסתכם לשיעור של 11.35%, בהשוואה לשיעור של 11.01% ביום 31 בדצמבר 2016. יחס זה, גבוה מיעדי ההון הנדרשים על-ידי בנק ישראל לשנת 2017.

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכון הנזילות. סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכון התפעולי לרבות סיכוני טכנולוגיה ומחשוב וסיכוני סייבר. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון אסטרטגי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

להרחבה ראה [סעיף 4.3 בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#).

למידע על הסיכונים ראה [פרק סקירת הסיכונים להלן](#), [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) ו**הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016** וכן [הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017](#).

1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2016 אישרו הנהלת הבנק ודירקטוריון הבנק תוכנית אסטרטגית תלת-שנתית (לשנים 2017-2019), המתעדכנת מדי שנה על בסיס התייחסות לשינויים בכלכלה הגלובלית, שינויים בסביבה העסקית בישראל, מהלכי הרגולציה ושינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק על כלל תחומי פעילותו. מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם ובישראל ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות של הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים והן מחייבות את הבנק להיערך לעתיד במטרה להעניק ללקוחותיו חוויית שירות איכותית ומתקדמת וליצר ערך ללקוחותיו וליתר מחזיקי העניין.

בנוסף, הבנק ממשיך ליישם את הוראות בנק ישראל לעמידה ביעדי הלימות ההון, והן היוו שיקול בגיבוש התוכנית האסטרטגית.

התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק לוקחת בחשבון את הזוהרות המתחייבת מהסיכונים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. מטרת התוכנית האסטרטגית היא לאפשר לבנק, גם לנוכח האתגרים וחוסר היציבות בכלכלה ובמערכת הפיננסית בעולם, להמשיך להתקדם בתוואי של צמיחה יציבה והמשך ביסוס מובילות הבנק במערכת הבנקאית בישראל, תוך השאת ערך למחזיקי המניות וכלל מחזיקי העניין.

תוכנית אסטרטגית זו נבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם וכן לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, והיא מתמקדת בחמש תימות מרכזיות אשר עודכנו ואושרו בסוף שנת 2016:

- 1. מובילות יוצרת ערך בישראל בפלחי לקוחות ובפעילויות במיקוד** – העמקת הקשר והפעילות עם לקוחות הבנק, בהתבסס על חדשנות בשירותים ואופטימיזציה בערוצי הפעילות, העמקת הערך המוסף, יצירת פתרונות מותאמים לצורכי הלקוחות השונים וחיזוק המיקוד העסקי בפעילויות בעלות פוטנציאל.
- 2. העצמת הערך ללקוח תוך שילוב קשר אישי, אנושי וטכנולוגי** – שירות בנקאי פשוט, נגיש ואינטואיטיבי המשלב שירותים דיגיטליים מתקדמים עם שירות ויעוץ אנושי בפעילויות מורכבות וצמתי החלטה.
- 3. בונים את המחר: בניית תשתיות, חדשנות וצמיחה בינלאומית ממוקדת** – חיזוק התשתיות לצמיחה עתידית, פיתוח יכולות טכנולוגיות מתקדמות תוך שיתופי פעולה עם הסביבה העסקית ופיתוח הפעילות המסחרית הבינלאומית, בדגש על ארצות-הברית.
- 4. ערך משותף בר קיימא עם מחזיקי העניין** – קידום מהלכים עסקיים המייצרים ערך משותף לציבור ולבנק תוך הגברת השקיפות וקידום השיח עם כלל מחזיקי העניין.
- 5. פישוט ומצוינות תפעולית מתמשכת** – אופטימיזציה של כלל המשאבים, תוך פישוט ועיצוב מחדש של תהליכים מקצה לקצה ויישום תוכנית התייעלות רב שנתית.

הבנק ימשיך לשים דגש על טיפוח וניהול המשאב האנושי ויצירת תשתית ארגונית תומכת וגמישה (Agile).

הבנק יפעל לקידום מצוינות בניהול פיננסי וניהול הון דינמי ומתקדם.

הפעילות תתבצע תוך ניהול סיכונים קפדני, ההולם את מתווה פעילות הבנק.

הבנק ימשיך לפעול בהתבסס על ערכי היסוד של הבנק ובהלימה לעקרונות הקיימות, כפי שהוגדרו בחזון הבנק. בהקשר זה הבנק יפעל להמשיך ולהוביל, כפי שעשה בשנים האחרונות, את המערכת הפיננסית בנושא אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

לפרטים נוספים בדבר אסטרטגיית הבנק וביטוייה בתחומי פעילותו השונים, ראה [פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח התקופתי לשנת 2016](#).

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכנית לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין, כי סיכויי הצלחה של תוכנית מעין זו תלויים במידת הצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו פנימה, וזאת בנוסף להיותם תלויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם ולתנאי המקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים.

תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

צמיחת הכלכלה העולמית ברבעון השני של שנת 2017 הייתה גבוהה והשיפור ניכר בעיקר בכלכלות המפותחות. ההאצה בצמיחה העולמית לוותה בירידה בסיכונים הגיאופוליטיים באירופה ובשווקים המתעוררים. בארצות-הברית המשיך ממשל טראמפ להיתקל בקשיים פוליטיים רבים בדרכו ליישם את משנתו הכלכלית. קרן המטבע הבינלאומית הותירה את תחזיות הצמיחה לשנים 2017 ו-2018 ברמה של 3.5% ו-3.6% בהתאמה, תוך הפחתת תחזיות הצמיחה לכלכלת ארצות-הברית והעלאת תחזיות הצמיחה למדינות גוש האירו וסין. האינפלציה שעלתה בעולם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 התמתנה במהלך הרבעון השני, זאת חרף ההאצה בפעילות הכלכלית. הבנקים המרכזיים בעולם מכינים את הקרקע לתהליך של נירמול המדיניות המוניטרית. בהיעדר אינפלציה גבוהה תהליך זה צפוי להיות הדרגתי מאוד, ולא אחיד. ארצות-הברית וקנדה בחרו לא להמתין לאינפלציה והחלו לעלות ריבית. באירופה לעומת זאת, הבנק המרכזי צמצם בשלב זה את רכישות אגרות-החוב בלבד.

הצמיחה בארצות-הברית עמדה ברבעון השני של שנת 2017 על שיעור שנתי של 2.6%. מדדי אמון הצרכנים הוסיפו לעלות והם קרובים לרמת השיא של 16 השנים האחרונות. גם מדד מנהלי הרכש הגיע לרמה גבוהה של 57.8 נקודות בחודש יוני, אם כי בתעשיית הרכב מסתמנת חולשה בחודשים האחרונים. בשוק הנדל"ן נרשמת מגמה מעורבת עם המשך עלייה במכירות הבתים והתמתנות בהתחלות הבנייה. נתוני שוק העבודה ברבעון השני היו מעורבים. למשק האמריקני נוספו כ-200 אלף משרות בממוצע בחודש, יותר מהרבעון הראשון. עם זאת, עליית השכר ממשיכה לאכזב במתינותה, כשבינוי היא התמתנה ל-2.5% ברמה שנתי.

בגוש האירו הפעילות הכלכלית מוסיפה לרשום שיפור ונרשמה ירידה משמעותית בסיכונים הפוליטיים. הרמה הממוצעת של שיעור האבטלה בגוש האירו ירדה ל-9.1% בחודש יוני, מדדי אמון הצרכנים והעסקים נמצאים ברמה גבוהה והצמיחה ברבעון השני של שנת 2017 עמדה על שיעור שנתי של 2.3%. הסיכונים לציבות גוש האירו פחתו לאחר היוודע תוצאות הבחירות בצרפת, אחרי שאיטליה הזרימה הון לבנקים שהיו בסיכון ואחרי שיוון קיבלה אישור מותנה להלוואה מקרן המטבע הבינלאומית. עם זאת, בבריטניה אי-הוודאות הפוליטית והכלכלית צפויה להימשך, בייחוד לאחר שהמפלגה השמרנית בבריטניה נותרה המפלגה הגדולה בפרלמנט אך היא איבדה את הרוב שהיה לה מה שיקשה עלייה במשא ומתן על הברקזיט.

בשווקים המתעוררים נרשמה מגמה מעורבת. הצמיחה בסין עמדה על 7.0% במונחים שנתיים ברבעון השני של שנת 2017, אך ברקע הצמיחה הגבוהה נותר החשש מהתנפצות בועת הנדל"ן במדינה. בברזיל פרשת שחיתות חדשה בה היה מעורב הנשיא פגעה במומנטום ההתאוששות במדינה.

האינפלציה במדינות המפותחות החלה לעלות, אך היא עדיין ברמה שלא מהווה סיכון מבחינת הבנקים המרכזיים, וברבעון השני גם נרשמה בה התמתנות. בארצות-הברית קצב האינפלציה השנתי (ללא אנרגיה ומזון) הואט ל-1.7% בחודש יוני 2017, ובגוש האירו נרשמה גם כן האטה במדד הליבה לרמה של 1.1%. השיפור המתמשך בפעילות הכלכלית בארצות-הברית הביא את הבנק המרכזי בארצות-הברית להעלות את הריבית בחודש יוני 2017 לרמה של 1.25%-1.0% והערכות הן שהריבית תוסיף לעלות באופן מתון. הבנק המרכזי האירופאי הותיר את ריבית הפיקדונות (של הבנקים המסחריים בבנק המרכזי) ברמה של -0.4%, אך הפחית בחודש אפריל את רכישת אגרות-החוב מ-80 מיליארד אירו בחודש ל-60 מיליארד אירו. הבנק המרכזי האירופאי הוציא מכלל אפשרות הפחתות ריבית נוספות בעתיד אך ציין שהריבית תישאר ברמתה נמוכה לאורך זמן וההערכות שרכישות אגרות-החוב יצומצמו בהדרגתיות החל מהמחצית הראשונה של 2018.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

צמיחת המשק הואצה במהלך שנת 2016 לקצב שנתי של כ-4.0%. אם מנטרלים את השפעת יבוא כלי-הרכב על הצמיחה אז גם הרבעון הראשון אופיין בצמיחה גבוהה של כ-3.5%. האינדיקטורים לפעילות הכלכלית ברבעון השני הם עדיין חיוביים, אם כי נראה שקצב הצמיחה הואט ביחס לרבעונים הקודמים. השיפור בתנאי הרקע הגלובליים תומך בגידול של היצוא בכלל ובפרט יצוא השירותים שהוא פחות רגיש לייסוף בשער החליפין של השקל. הצריכה הפרטית מוסיפה להיות קטר הצמיחה העיקרי של המשק, והיא מושפעת מהעלייה בשכר ומהריבית הנמוכה. נראה כי הרכב הצמיחה במחצית הראשונה של שנת 2017 היה מאוזן יותר מזה של שנה שעברה, הגידול המהיר בצריכה הפרטית התמתן מעט ומנגד היצוא גדל בקצב מהיר יותר. שיעור האבטלה התייצב ברבעון השני ברמה דומה לזה של הרבעון הקודם - 4.4%. בענף הבנייה למגורים, נצפתה ירידה נוספת ברכישת דירות חדשות של כ-12% בחודשים אפריל-מאי 2017 לעומת ממוצע הרבעון הראשון של שנת 2017. היקף המכירות נמוך בכ-30% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. צעדי הממשלה בתחום הדיור, וביניהם הגדלת המיסוי על משקיעים ושיווק דירות במסגרת מחיר למשתכן, הפחיתו במידה ניכרת את הביקושים. סקר מחירי הדירות שמפרסמת הלמ"ס מצביע על התייצבות של המחירים במחצית השנה האחרונה.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

הגירעון התקציבי של הממשלה הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-9 מיליארד ש"ח, לעומת עודף של 3.1 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה ב-2016. הגירעון התקציבי ב-12 החודשים שהסתיימו ברבעון השני של שנת 2017 הגיע ל-2.5% מהתמ"ג, שיעור נמוך מהיעד של 2.9% מהתמ"ג שנקבע לשנת 2017. ההכנסות ממסים המשיכו לגדול בשיעור גבוה של כ-4.5% לעומת המחצית הראשונה של 2016. בחודש אפריל הודיעה הממשלה על שורה של צעדים הכוללים הפחתות מכסים על מספר מוצרים, הגדלת נקודות הזיכוי להורים וסבסוד צהרונים. עלות התוכנית נאמדת בכ-4 מיליארד ש"ח לשנה. ריבית בנק ישראל נותרה ברמה של 0.1%. המדיניות המוניטרית הייתה מרחיבה על רקע האינפלציה הנמוכה והייסוף המתמשך בשער השקל. פער הריביות מול ארצות-הברית המשיך להתרחב, לאור עליית ריבית הפד בחודש יוני 2017 לרמה של 1.25%. נכון לחודש יוני 2017, שוק ההון מגלם צפי לאי שינוי ריבית בנק ישראל במהלך שנת 2017.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן (המדד הידוע) עלה ברבעון השני בשיעור של 0.9%. מדד המחירים בחודש יולי רשם ירידה חדה של 0.7%, והאינפלציה ב-12 החודשים האחרונים ירדה לשיעור שלילי של 0.2%. האינפלציה הנמוכה היא תוצאה של הייסוף בשער השקל, מדיניות הממשלה להפחתת יוקר המחייב ותחרות גוברת בעקבות התרחבות הרכישות המקוונות. האינפלציה הגלומה לשנה הקרובה משוק ההון עומדת נכון לסוף חודש יולי על שיעור של כ-0.3%, כלומר השווקים מעריכים כי האינפלציה לא תשוב ליעד בזמן הקרוב. אינפלציה נמוכה מאפיינת בעת זו את המדינות המפותחות, אם כי במרביתן האינפלציה איננה בטריטוריה שלילית כמו בישראל.

השקל יוסף ברבעון השני של שנת 2017 בשיעור של 3.7% מול הדולר ומול האירו רשם פחות של 2.7%. בנק ישראל רכש ברבעון הראשון מטבע-חוץ בהיקף מוערך של כ-2.9 מיליארד דולר, מהם כ-0.64 מיליארד כחלק מהתוכנית לקזז את השפעת הגז הטבעי על שער החליפין. בחודש יולי פחת השקל בשיעור של 1.8% מול הדולר ו-4.7% מול האירו.

שוקי הכספים וההון

בשוקי המניות בעולם נרשמה מגמה מעורבת ברבעון השני של שנת 2017. ברבעון השני עלה מדד ה-S&P500 בשיעור של 2.6% והשלים עלייה של 8.2% במחצית הראשונה של שנת 2017 ומדד השווקים המתעוררים (EEM) עלה בשיעור של 5.1% והשלים עלייה של 18.2%. מדד המניות האירופי ה-STOXXEUROPE600 שינה מגמה וירד ברבעון השני ב-0.5% ובסיכום המחצית הראשונה עלה ב-5.0%. לאחר ירידות שערים שנרשמו ברבעון הראשון מדד ת"א עלה ברבעון השני ב-3.0% במונחים שקליים וסיכם את המחצית הראשונה בעלייה מתונה של 0.5%. מחזורי המסחר היומיים במניות והמירום בתל-אביב ירדו ברבעון השני של שנת 2017 לרמה של 1,410 מיליון ש"ח לעומת 1,639 מיליון ש"ח ברבעון הקודם.

שוק אגרות-החוב בישראל התאפיין במגמת עליות שערים על רקע הירידה בצפיפות להעלאת ריבית. מדד אגרות-החוב הממשלתיות השקליות עלה בשיעור של 0.7%. תשואת אגרות-החוב השקליות בריבית קבועה של ממשלת ישראל לעשר שנים ירדה מרמה של 2.17% בסוף מרץ 2017 לרמה של 2.08% בסוף יוני 2017. התשואה הוסיפה לרדת גם במהלך חודש יולי בדומה למגמה בעולם. מדד אגרות-החוב הממשלתיות הצמודות עלה ב-0.8%. מדד אגרות-החוב הקונצרניות תל-בונד 60 עלה ברבעון השני של שנת 2017 ב-1.6%, ומרווחי התשואה לעומת אגרות-החוב הממשלתיות הוסיפו לרדת עד לרמה של 1.2% בסוף חודש יוני 2017.

בשוק הקונצרני הלא פיננסי נרשם גיוס של כ-32.1 מיליארד ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017, סכום גבוה בהרבה מזה שגויס בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 1-2: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

לשנת 2016	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2016	2017	2016	2017	
(0.3%)	(0.4%)	0.7%	0.5%	0.9%	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים הידוע
(1.5%)	(1.4%)	(9.1%)	2.1%	(3.7%)	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
(18.3%)	(10.6%)	(3.9%)	(4.7%)	0.4%	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה שטרלינג
(4.0%)	0.3%	(3.2%)	0.5%	0.5%	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השווייצרי
(4.8%)	0.9%	(1.4%)	(0.0%)	2.7%	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(18.7%)	(0.5%)	(8.8%)	(0.2%)	(0.6%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה התורכית

נתונים על ריבית בנק ישראל:

30.06.16	30.06.2016	30.09.16	31.12.16	30.06.17	
0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	0.10%	שיעור הריבית בסוף התקופה

2.1.2. גילוי בדבר הפניות תשומת לב רואי החשבון המבקרים

לעיתים, מוצא רואה החשבון המבקר לנכון לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 10.ב (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, לביאור 10.ג בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ולביאור 10.ד בדבר החקירה בנושא FIFA.

בעניין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, נאמר בביאור 10.ג כי "אין ביכולתו של הבנק, בהתבסס על חוות הדעת של יועציו המשפטיים, להעריך באופן מהימן את היקף החשיפה, או את טווח החשיפה של קבוצת הבנק בקשר עם חקירת הרשויות האמריקאיות ואפשר שבסופו של דבר התוצאות יהיו שונות, כך שהסכומים שתשלם במסגרת הסדרים עם הרשויות האמריקאיות (אם יושגו), יהיו גבוהים משמעותית מסכום הפרשה". נוכח אי ודאות זו כללו רואי החשבון המבקרים הפניית תשומת לב בדוח הסקירה של רואי החשבון המבקרים.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-1,579 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 1,791 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה בכ-9.3% בהשוואה לשיעור של כ-11.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.16	30.06.17		30.06.16	30.06.17	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
(3.6%)	4,795	4,624	(8.4%)	2,586	2,369	רווח מימוני, נטו*
	(82)	274	(230.5%)	(128)	167	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(10.8%)	4,877	4,350	(18.9%)	2,714	2,202	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
0.3%	2,655	2,664	(0.2%)	1,319	1,317	עמלות והכנסות אחרות*
(0.9%)	4,444	4,402	(2.5%)	2,242	2,185	הוצאות תפעוליות ואחרות
(15.4%)	3,088	2,612	(25.5%)	1,791	1,334	רווח לפני מסים
(19.7%)	1,302	1,046	(21.9%)	671	524	הפרשה למסים על הרווח
14.3%	7	8	100.0%	2	4	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כוללות לאחר מסים
						רווח נקי:
(12.2%)	1,793	1,574	(27.5%)	1,122	814	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	(2)	5	(60.0%)	(5)	(2)	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(11.8%)	1,791	1,579	(27.3%)	1,117	812	המיוחס לבעלי מניות הבנק
(15.8%)	11.0%	9.3%	(31.6%)	13.9%	9.5%	תשואת הרווח הנקי

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי במדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.16	30.06.17		30.06.16	30.06.17	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
11.29%	4,970	5,531	7.53%	2,802	3,013	הכנסות ריבית
33.59%	(917)	(1,225)	14.71%	(680)	(780)	הוצאות ריבית
6.24%	4,053	4,306	5.23%	2,122	2,233	הכנסות ריבית, נטו
(57.14%)	742	318	(70.69%)	464	136	הכנסות מימון שאינן מריבית
(3.57%)	4,795	4,624	(8.39%)	2,586	2,369	סך הרווח המימוני, נטו

טבלה 4-2: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.16	30.06.17		30.06.16	30.06.17	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
רווח מפעילות שוטפת ⁽¹⁾	4,294	4,434	2,274	2,313	1.7%	3.3%
הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	201	98	37	49	32.4%	(51.2%)
רווח (הפסד) מהשקעות במניות ⁽²⁾	139	97	151	32	(78.8%)	(30.2%)
רווחים בגין הלוואות שנמכרו	112	4	108	-		
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽³⁾	35	(50)	20	(37)	(285.0%)	(242.9%)
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽⁴⁾	14	41	(4)	12	(400.0%)	192.9%
רווח מימוני, נטו	4,795	4,624	2,586	2,369	(8.4%)	(3.6%)

- (1) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי. מזה בגין השפעות שינויים במדד: הכנסה של 114 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2017, בהשוואה להכנסה של 69 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2016. הכנסה בסך 90 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה להוצאה של 77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- (2) ברבעון השני של שנת 2016 נכלל רווח בסך 109 מיליון ש"ח הנובע מעסקת מיזוג יזיה אירופה.
- (3) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
- (4) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

הרווח המימוני, נטו הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-4,624 מיליון ש"ח בהשוואה ל-4,795 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח המימוני נובעת מירידה ברווחים מאגרות-חוב וממניות וכן בשל ירידה ברווחים בגין הלוואות שנמכרו בעיקר בשל רווח ממכירת הלוואות בסך 112 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2016 הנובע ברובו ממכירת חוב שסווג כפגום. הירידה ברווח קוזזה בשל עלייה ברווח מפעילות שוטפת הנובעת ברובה בשל עלייה במדד בשיעור של 0.7% במחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה לירידה של 0.4% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 5-2: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

ביום	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		ביום	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.2016	30.06.2017		30.06.2016	30.06.2017	
שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית	2.61%	2.83%	2.92%	3.09%		
שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית	0.73%	0.99%	1.08%	1.27%		
פער הריבית הכולל	1.88%	1.84%	1.84%	1.82%		
יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית	2.13%	2.20%	2.20%	2.28%		

העלייה בשיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית וכן בשיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית במחצית הראשונה של שנת 2017 לעומת התקופה המקבילה אשתקד נבעה מהשפעת שינויים במדד.

מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בין המחצית הראשונה של שנת 2017 לבין התקופה המקבילה אשתקד עולה כי השינויים בשיעורי הריבית גרמו לגידול בסך של כ-314 מיליון ש"ח והשינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לקיטון בסך של כ-61 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 בהוצאה בסך של 274 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 82 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בהפרשה הפרטנית, נטו נרשמה במחצית הראשונה של שנת 2017 הכנסה בסך של 137 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 124 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית הסתכמה ל-411 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017, בהשוואה להוצאה בסך של 42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול בהוצאה הקבוצתית במחצית הראשונה של שנת 2017 ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נבע מהשפעת ירידה בהקפי האשראי, בעיקר העסקי, במחצית הראשונה של שנת 2016 ומגידול במחיקות האוטומטיות בין התקופות.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה **פרק "המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון"** בדוח הדירקטוריון.

למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה **ביאור 6** בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 6-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לשישה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.06.16	30.06.17	30.06.16	30.06.17	
במיליוני ש"ח				
395	372	155	202	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(519)	(509)	(261)	(258)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(124)	(137)	(106)	(56)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
42	411	(22)	223	הוצאה (הכנסה), נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
(82)	274	(128)	167	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:				
(318)	(24)	(260)	-	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(9)	(5)	(4)	-	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
241	303	136	167	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
4	-	-	-	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
(82)	274	(128)	167	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור:				
0.56%	0.27%	0.22%	0.29%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.62%	0.57%	0.19%	0.62%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
(0.06%)	0.20%	(0.18%)	0.24%	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.14%	0.38%	0.14%	0.36%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
9.44%	26.70%	9.58%	25.83%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-2,664 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,655 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מזה העמלות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-2,556 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,584 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מחד חלה עלייה בעמלות מכרטיסי אשראי, מנגד נרשם קיטון בהכנסות מעמלות משוק ההון ומטיפול אשראי. תרומת ההכנסות מכרטיסי אשראי להכנסות מעמלות הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-942 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-888 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-6.1%. בהכנסות האחרות נכללה הכנסה ממכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של סניף מיאמי, בסך של כ-48 מיליון ש"ח, לפרטים נוספים ראה [ביאור 17](#) לתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 7-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.16	30.06.17		30.06.16	30.06.17	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
						עמלות
(0.6%)	481	478	(3.7%)	244	235	דמי ניהול חשבונות
(9.4%)	426	386	(10.7%)	205	183	פעילות בניירות-ערך
6.1%	888	942	5.5%	456	481	כרטיסי אשראי, נטו
(13.4%)	149	129	(9.3%)	54	49	טיפול באשראי
1.1%	284	287	2.9%	139	143	עמלות מעסקי מימון
(6.2%)	356	334	(8.9%)	179	163	עמלות אחרות
(1.1%)	2,584	2,556	(1.8%)	1,277	1,254	סך-הכל עמלות
52.1%	71	108	50.0%	42	63	הכנסות אחרות
0.3%	2,655	2,664	(0.2%)	1,319	1,317	סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות אחרות

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-4,402 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,444 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של כ-0.9%.

טבלה 8-2: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.16	30.06.17		30.06.16	30.06.17	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
						הוצאות שכר
2.0%	2,197	2,242	1.9%	1,083	1,104	שכר
(11.1%)	235	209	(23.0%)	126	97	מענקים ותגמול מבוסס מניות
0.8%	2,432	2,451	(0.7%)	1,209	1,201	סך-הכל שכר
(3.7%)	763	735	(5.1%)	394	374	אחזקה ופחת בניינים וציוד
(2.6%)	1,249	1,216	(4.5%)	639	610	הוצאות אחרות
(0.9%)	4,444	4,402	(2.5%)	2,242	2,185	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

הוצאות השכר הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-2,451 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,432 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 0.8%.

הגידול בשכר נבע מהשפעת ההפחתה של הפסדים אקטואריים שנזקפו בתקופות קודמות לרווח כולל אחר ומנגד המשך החיסכון בעלויות שוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות קיזז עלייה זו.

ההוצאות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-1,216 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,249 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 2.6%. מחד חל קיטון בהוצאות נזקי לקוחות (בעיקר עקב קיטון בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בשל ירידת שער הדולר, לצד קיטון בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה) ושיווק ופרסום. מנגד חל גידול בהוצאות ביטוח כתוצאה מרכישת ביטוח ערבויות חוק מכר ששימשו להקטנת רכיבי הסיכון ותרמו לשיפור יחס הלימות ההון.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2017 בסך של 1,046 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,302 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד שכללה הוצאה בסך 114 מיליון ש"ח עקב השלכת הורדת שיעור מס החברות על יתרות המסים הנדחים.

שיעור המס האפקטיבי של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2017 הגיע ל-40.0% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 35.04% וזאת בשל הוצאות לא מוכרות ומסים בגין שנים קודמות עקב גביית חובות שנמחקו בעבר ומרישום עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 בחלקם בהפסד בסך של 5 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נובע משינויים שליליים בשערי החליפין.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 בסך של 1,579 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,791 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-1.18 ש"ח, בהשוואה ל-1.35 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 9-2: רווח כולל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		לשישה חודשים שהסתיימו ביום	
30.06.16	30.06.17	30.06.16	30.06.17
במיליוני ש"ח			
1,793	1,574	1,122	814
(2)	5	(5)	(2)
1,791	1,579	1,117	812
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:			
(33)	231	60	37
התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו			
1	-	-	(2)
התאמות מתרגום דוחות כספיים* נטו, לאחר השפעת גידורים**			
(314)	93	(46)	82
התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים***			
3	1	1	-
רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים			
(343)	325	15	117
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים			
106	(106)	1	(34)
השפעת המס המתניח			
(237)	219	16	83
רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים			
(2)	(1)	-	-
בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
(239)	218	16	83
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים			
1,556	1,793	1,138	897
הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
(4)	4	(5)	(2)
ההפסד (הרווח) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
1,552	1,797	1,133	895
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק			

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

*** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה של תוכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 בסך של 1,797 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,552 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הכולל נבע בעיקר, מעבר לשינוי ברווח הנקי, מגידול ביתרת התאמות ניירות-ערך זמינים למכירה, כתוצאה מעלייה במחירי הבורסה בהשוואה לירידה בתקופה המקבילה אשתקד, וירידה ביתרת התחייבויות בגין הטבות לעובדים שנמדדות על בסיס אקטוארי בהשוואה לגידול בתקופה המקבילה אשתקד, שחל בעיקר עקב עלייה בהתחייבויות כתוצאה מאומדן השלכות חקיקת חוק שכר בכירים במערכת הבנקאית.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 30 ביוני 2017 הסתכם ב-449.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-448.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016.

טבלה 10-2: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

שינוי מיום	יתרה ליום		31.12.16	31.03.17	30.06.17	
	31.12.16	31.03.17				
	במיליוני ש"ח					
(0.5%)	0.9%	448,105	445,847	449,734		סך-כל הנכסים
(0.7%)	1.1%	271,957	269,982	272,949		אשראי לציבור, נטו
(4.1%)	6.3%	80,378	77,088	81,959		מזומנים ופיקדונות בבנקים
4.8%	(5.9%)	71,449	74,894	70,499		ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
(0.3%)	1.0%	338,502	337,518	340,768		פיקדונות הציבור
(7.1%)	(1.4%)	33,560	31,171	30,736		אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
2.5%	1.6%	34,047	34,909	35,458		הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 5.15](#).
 (2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5.5](#).

2.3.1 מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 11-2: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

השינוי	ליום		31.12.16	30.06.17	
	31.12.16	30.06.17			
	במיליוני ש"ח				
3.2%	61,376	63,334			אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1.9%	53,662	54,674			אנשים פרטיים - אחר
(1.0%)	44,069	43,627			בינוי ונדל"ן
(4.6%)	27,593	26,318			מסחר
(0.5%)	18,144	18,055			תעשייה
(3.0%)	18,474	17,913			שירותים פיננסיים
0.8%	48,639	49,028			אחר
0.4%	271,957	272,949			סך-הכל

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק "סיכון אשראי"](#) בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

חביונות בעייתיות טבלה 12-2: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.16			30.06.17			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
4,625	621	4,004	3,722	597	3,125	סיכון אשראי פגום
1,595	165	1,430	1,696	221	1,475	סיכון אשראי נחות
2,989	747	2,242	3,417	585	2,832	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
9,209	1,533	7,676	8,835	1,403	7,432	סך סיכון אשראי בעייתי*
7,600	1,378	6,222	7,469	1,232	6,237	סיכון אשראי בעייתי נטו
884	-	884	973	-	973	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
(2) לרבות בגין הלוואות לדיר שביגן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיר שביגן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

במחצית הראשונה של שנת 2017 חלה ירידה בסך החביונות הבעייתיות בשיעור של 4% שנבעה בעיקר מהמשך הירידה בסיכון אשראי פגום, ומנגד חל גידול בסיכון אשראי בהשגחה מיוחדת.

למידע נוסף על ניתוח הסיכון האשראי וסיכון אשראי בעייתי ראה [פרק "סיכון אשראי"](#) בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון והנהלה.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 13-2: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.16	30.06.17		
				מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים
21.3%	861	1,044		אשראי תעודות
(0.9%)	52,451	51,980		ערבויות והתחייבויות אחרות**
8.3%	24,628	26,674		מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
(5.1%)	10,759	10,205		מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות בנקים אחרים
1.8%	35,540	36,186		מסגרות ח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
(0.5%)	45,304	45,092		התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות

* כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעו"ף בסך 297 מיליוני ש"ח (ליום 30.06.16: 451 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.16: 289 מיליוני ש"ח).

** כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של 13,889 מיליוני ש"ח בינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.16: 13,430 מיליוני ש"ח).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות ושיאין סחירות בפיזור נרחב. ניירות הערך הסתכמו ביום 30 ביוני 2017 ב-70.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-71.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016, ירידה בשיעור של כ-1.3%.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 14-2: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר		
מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	מסך % ניירות-ערך	הערך במאזן	
ליום 30 ביוני 2017								
69.1%	48,694	-	-	58.0%	40,882	11.1%	7,812	אגרות-חוב ממשלת ישראל
11.9%	8,392	-	-	11.8%	8,322	0.1%	70	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.7%	1,183	-	-	1.7%	1,178	0.0%	5	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
82.7%	58,269	-	-	71.5%	50,382	11.2%	7,887	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
1.4%	993	0.6%	413	0.8%	578	0.0%	2	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
12.7%	8,941	-	-	12.7%	8,932	0.0%	9	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
14.1%	9,934	0.6%	413	13.5%	9,510	0.0%	11	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
3.3%	2,296	-	-	3.2%	2,243	0.1%	53	מניות
100.0%	70,499	0.6%	413	88.1%	62,135	11.3%	7,951	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2016								
71.2%	50,844	-	-	59.4%	42,424	11.8%	8,420	אגרות-חוב ממשלת ישראל
9.5%	6,806	-	-	9.4%	6,729	0.1%	77	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
2.0%	1,450	-	-	2.0%	1,443	0.0%	7	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
82.7%	59,100	-	-	70.8%	50,596	11.9%	8,504	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
2.1%	1,493	0.6%	413	1.5%	1,077	0.0%	3	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
12.0%	8,600	-	-	12.0%	8,593	0.0%	7	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
14.1%	10,093	0.6%	413	13.5%	9,670	0.0%	10	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
3.2%	2,256	-	-	3.1%	2,202	0.1%	54	מניות
100.0%	71,449	0.6%	413	87.4%	62,468	12.0%	8,568	סך-הכל ניירות-ערך

טבלה 15-2: פירוט אגרות-חוב קונצרני לפי ענפי משק

31.12.16		30.06.17		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	הערך במאזן	
7.2%	731	4.6%	460	כרייה וחציבה
12.4%	1,251	11.6%	1,151	תעשייה
3.5%	353	2.5%	246	מידע ותקשורת
2.2%	220	2.8%	277	שירותים פיננסיים
62.6%	6,316	69.9%	6,947	בנקים ומוסדות פיננסיים
12.1%	1,222	8.6%	853	אחרים
100.0%	10,093	100.0%	9,934	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

פיקדונות

טבלה 16-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.16	30.06.17	
	במיליוני ש"ח		
0.7%	338,502	340,768	פיקדונות הציבור
(1.1%)	4,377	4,329	פיקדונות מבנקים
19.1%	345	411	פיקדונות הממשלה
0.7%	343,224	345,508	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה בסך של כ-346 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-343 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 17-2: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.16	30.06.17	
	במיליוני ש"ח		
1.7%	868,863	883,870	ניירות-ערך ⁽¹⁾
(18.1%)	118,078	96,737	נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול ⁽²⁾
8.3%	72,286	78,316	נכסי קרנות נאמנות ⁽³⁾
11.1%	37,251	41,398	יתרות פנסיוניות נועצות ⁽⁴⁾

- (1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
- (2) הבנק החליט להפסיק את פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות המנהלות להן הוא מעמיד שירותי תפעול. הפסקת הפעילות לא תתבצע באופן מיידי אלא בתהליך הדרגתי מול כל הגורמים הרלוונטיים. לפרטים נוספים ראה [מגזר ניהול פיננסי](#), בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי.
- (3) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.
- (4) יתרות מוצרים פנסיוניים וקרנות השתלמות שניתן לגביהן ייעוץ פנסיוני.

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו ב-30.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-33.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016, קיטון בשיעור של כ-8.4%, שנבע מפירעון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים.

טבלה 18-2: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 ביוני 2017		
הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	
במיליוני ש"ח				
14,007	17,520	12,591	16,127	כתבי התחייבות נדחים
15,468	16,040	14,207	14,609	אגרות-חוב
29,475	33,560	26,798	30,736	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

31.12.16		30.06.17			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי
במיליוני ש"ח					
571,828	8,015	7,542	714,742	7,291	6,932
268,755	3,938	3,715	246,229	5,297	5,003
26,613	632	638	39,801	807	819
862	23	28	489	9	12
868,058	12,608	11,923	1,001,261	13,404	12,766
חוזי ריבית					
חוזי מטבע					
חוזים בגין מניות					
חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)					
סך-הכל					

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניות

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 30 ביוני 2017 הינו 1,333,235,159 ש"ח ע.ב. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ב. כל אחת. ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 4,141,952 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק (להלן: "מניות באוצר"), כפי שיפורט להלן. להלן פרטים בדבר ההתפתחויות העיקריות הקשורות בהון הבנק, לרבות השקעות בהון הבנק ועסקות במניות:

דיבידנדים

ביום 24 באפריל 2017 החליט דירקטוריון הבנק לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, כך שהמדיניות המעודכנת היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות החל מהרבעון הראשון של 2017. החלטת הדירקטוריון התקבלה לאור הלימות ההון הגבוהה אליה הגיע הבנק, ולאחר שהתקבל אישור הפיקוח על הבנקים להגדיל את שיעור חלוקת הדיבידנד לעד 40% מהרווח הנקי החל מהרבעון הראשון של 2017. מדובר במדיניות חלוקה של דיבידנד וכל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה. בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם החלוקה תגרום לכך, שיחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגבי; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23א' לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור. לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה [פרק הלימות הון להלן](#).

על-פי תנאי שטר הון נדחה היה והושעו תשלומי הריבית בגין שטר הון זה, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות, ובין אם הוא הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור. בהיתר נגיד בנק ישראל לרכישת השליטה בבנק על-ידי קבוצת אריסון נקבע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 30 ביוני 1997 (ערב רכישת השליטה), אלא אם כן הפיקוח על הבנקים הסכים לכך מראש ובכתב.

יתרת העודפים של הבנק ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-27,898 מיליון ש"ח, מהם סך של כ-2,734 מיליון ש"ח אינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד כאמור.

להלן פרטים על חלוקת דיבידנד בשנת 2017 שטרם שולם:

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד המעודכנת של הבנק ולאישור הפיקוח על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 14 באוגוסט 2017 על חלוקת דיבידנד בשיעור של כ-40% מרווחי הרבעון השני של שנת 2017 בסך של כ-325 מיליון ש"ח המהווה 24.365 אגורות לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ב. הדירקטוריון קבע את יום 23 באוגוסט 2017 כיום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד ואת יום 31 באוגוסט 2017 כיום התשלום.

טבלה 20-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
23.05.2017	13.06.2017	22.980	307
29.03.2017	18.04.2017	3.105	41
16.11.2016	06.12.2016	15.745	210
10.08.2016	31.08.2016	16.770	223
18.05.2016	08.06.2016	10.116	135

2. הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 2 ו-3 כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות באזל 2 מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2016 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עמד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 60%. בשנת 2017 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 50%. החל מיום 1 בינואר 2018 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי יעמוד על 100%.

יעד הלימות ההון

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מינימליים נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מינימלי של 13.5% וזאת, החל מיום 1 בינואר 2017. בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2015 התווספה ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על-ידי הפיקוח על הבנקים החל מיום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה.

על-פי החלטת דירקטוריון הבנק, יעד יחס הון עצמי רובד 1 מיום 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.75%.

למידע נוסף ראה [דוח על הסיכונים](#).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: "המכתב"). בהתאם למכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד חמש שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. השפעת עלויות תוכנית התייעלות על יחסי הלימות ההון, המוערכת בכ-0.24% למועד הדיווח, נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך.

בהמשך למכתב האמור, בחודש יוני 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה והנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי (להלן: התייעלות בתחום הנדל"ן). במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות ההון. בהתאם למכתב הנוסף, יוארך תוקפו של המכתב המקורי עד ליום 30 ביוני 2018.

טבלה 2-21: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017	
			במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
(1)35,045	34,654	(1)36,245	הון עצמי רובד 1
1,465	1,465	1,221	הון רובד 1 נוסף
(1)36,510	36,119	(1)37,466	סך-הכל הון רובד 1
11,609	12,886	10,373	הון רובד 2
(1)48,119	49,005	(1)47,839	סך-הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
(2)290,139	312,541	(2)290,746	סיכון אשראי
4,866	4,047	4,913	סיכונים שוק
23,374	23,091	23,566	סיכון תפעולי
(2)318,379	339,679	(2)319,225	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.01%	10.20%	11.35%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.47%	10.63%	11.74%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
15.11%	14.43%	14.99%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
(3)9.17%	(3)9.11%	(3)10.20%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
(3)12.67%	(3)12.61%	(3)13.70%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

(2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 958 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2017 ו-1,065 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016 בשל התאמות בגין תוכנית התייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים החל משנת 2017.

(3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5% ו-10%-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 22-2: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017	
			במיליוני ש"ח
הון רובד 1			
8,146	8,116	8,129	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
26,665	26,261	27,897	עודפים
116	125	79	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו
355	415	523	רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(200)	(234)	(339)	מכשירים הוניים אחרים
(37)	(29)	(44)	סכומים שהופחתו מהון רובד 1
35,045	34,654	36,245	סך-הכל הון עצמי רובד 1
1,465	1,465	1,221	מכשירים מורכבים חדשניים
36,510	36,119	37,466	סך-הכל הון רובד 1
הון רובד 2			
264	1,065	209	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
3,627	3,733	3,634	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המת"ח
7,718	8,088	6,530	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
-	-	-	סכומים שהופחתו מהון רובד 2
11,609	12,886	10,373	סך-הכל הון רובד 2
48,119	49,005	47,839	הון כולל כשיר

לפרטים נוספים, ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 2-23: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי

31 בדצמבר 2016		30 ביוני 2016		30 ביוני 2017		
דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	
במיליוני ש"ח						
סיכון אשראי						
209	1,649	233	1,846	182	1,331	חובות של ריבוניות
363	2,863	411	3,258	388	2,835	חובות של ישויות סקטור ציבורי
805	6,357	722	5,725	843	6,152	חובות של תאגידים בנקאיים
15,029	118,620	15,426	122,328	15,859	115,758	חובות של תאגידים
5,854	46,207	7,916	62,773	6,463	47,173	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
5,956	47,005	5,956	47,231	6,663	48,635	חשיפות קמעונאיות ליחידים
928	7,323	954	7,565	1,087	7,935	הלוואות לעסקים קטנים
4,851	38,288	4,771	37,834	5,405	39,456	הלוואות לדויר
12	96	12	96	12	87	איגוח
2,303	18,180	2,416	19,160	2,365	17,262	נכסים אחרים
450	3,551	596	4,725	565	4,122	סיכון CVA
36,760	290,139	39,413	312,541	39,832	290,746	סך-הכל בגין סיכון אשראי
617	4,866	510	4,047	673	4,913	סיכונים שוק
2,961	23,374	2,912	23,091	3,229	23,566	סיכון תפעולי
40,338	318,379	42,835	339,679	43,734	319,225	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	35,045		34,654		36,245	הון עצמי רובד 1
	36,510		36,119		37,466	הון רובד 1
	48,119		49,005		47,839	הון כולל

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.7% ליום 30 ביוני 2017, 12.67% ליום 31 בדצמבר 2016 ו-12.61% ליום 30 ביוני 2016. הגישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון הפיקוחי הן: הגישה הסטנדרטית (מיושם בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון תפעולי וסיכון איגוח) גישה החשיפה הנוכחית (סיכון אשראי צד נגדי) וחישוב על-פי משקולות הסיכון שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין (משמש לחישוב בנכסים אחרים).

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

טבלה 2-24: יחס מינוף

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017	
במיליוני ש"ח			
בנתוני המאוחד			
*36,510	36,119	*37,466	הון רובד 1
*503,875	496,608	*509,345	סך החשיפות
באחוזים			
7.25%	7.27%	7.36%	יחס מינוף
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף למועד הדיווח, המוערכת בכ-0.14% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 ואילך.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 6.1 בדוח הממשל התאגידי וביאור 12 א בתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרת המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 29 בדוחות הכספיים לשנת 2016](#).

טבלה 2-25: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017							
רווח מימוני, נטו	עמלות והכנסות אחרות	סך הכנסות	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	סך הוצאות תפעוליות ואחרות	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסיוף תקופת הדיווח	יתרת פיקדונות הציבור לסיוף תקופת הדיווח
במיליוני ש"ח							
פעילות ישראל							
משקי בית	756	433	140	1,189	17	111,580	124,054
מזה: הלוואות לדיור	120	15	-	135	48	62,888	-
מזה: כרטיסי אשראי	44	159	(16)	203	44	9,263	-
בנקאות פרטית	29	40	-	69	(3)	1,873	30,871
עסקים קטנים וזעירים	557	269	141	826	162	64,247	48,403
עסקים בינוניים	155	76	(131)	231	169	27,391	20,148
עסקים גדולים	256	158	12	414	183	48,496	38,682
גופים מוסדיים	26	46	-	72	12	1,906	56,486
ניהול פיננסי	446	8	-	454	222	-	-
אחר	7	197	-	204	25	5,281	-
סך-הכל פעילות ישראל	2,232	1,227	162	3,459	787	260,774	318,644
פעילות חו"ל							
סך-הכל פעילות חו"ל	137	90	5	227	25	16,062	22,124
סך-הכל	2,369	1,317	167	3,686	812	276,836	340,768

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 25-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016*							
רווח מימוני, נטו	עמלות והכנסות אחרות	סך הכנסות	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	סך הוצאות תפעוליות ואחרות	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לטוף תקופת הדיווח	יתרת פיקדונות הציבור לטוף תקופת הדיווח
במיליוני ש"ח							
פעילות ישראל							
מסקי בית	727	445	1,172	102	1,034	109,098	123,851
מזה: הלוואות לדיור	93	15	108	-	71	61,136	-
מזה: כרטיסי אשראי	41	141	182	(13)	120	9,203	-
בנקאות פרטית	26	32	58	1	71	3,061	33,193
עסקים קטנים וזעירים	492	238	730	46	410	59,489	41,324
עסקים בינוניים	154	91	245	(86)	87	28,437	17,791
עסקים גדולים	385	162	547	(206)	110	54,335	34,456
גופים מוסדיים	26	42	68	-	50	1,387	40,483
ניהול פיננסי	592	14	606	3	93	-	-
אחר	5	209	214	-	183	4,966	-
סך-הכל פעילות ישראל	2,407	1,233	3,640	(140)	2,038	260,773	291,098
פעילות חו"ל							
סך-הכל פעילות חו"ל	179	86	265	12	204	21,672	36,402
סך-הכל	2,586	1,319	3,905	(128)	2,242	282,445	327,500

* סווג מחדש.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 25-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017							
רווח מימוני, נטו	עמלות והכנסות אחרות	סך הכנסות	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	סך הוצאות תפעוליות ואחרות	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לטוף תקופת הדיווח	יתרת פיקדונות הציבור לטוף תקופת הדיווח
במיליוני ש"ח							
פעילות ישראל							
מסקי בית	1,517	867	2,384	253	2,113	25	124,054
מזה: הלוואות לדיוור	226	31	257	(5)	113	89	62,888
מזה: כרטיסי אשראי	88	310	398	31	264	75	9,263
בנקאות פרטית	58	85	143	-	146	(2)	1,873
עסקים קטנים וזעירים	1,126	534	1,660	267	842	337	64,247
עסקים בינוניים	313	168	481	(176)	165	294	27,391
עסקים גדולים	517	333	850	(69)	207	429	48,496
גופים מוסדיים	51	83	134	(4)	104	21	1,906
ניהול פיננסי	758	36	794	-	140	388	-
אחר	1	409	410	-	317	54	5,281
סך-הכל פעילות ישראל	4,341	2,515	6,856	271	4,034	1,546	260,774
פעילות חו"ל							
סך-הכל פעילות חו"ל	283	149	432	3	368	33	16,062
סך-הכל	4,624	2,664	7,288	274	4,402	1,579	276,836
לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016*							
במיליוני ש"ח							
פעילות ישראל							
מסקי בית	1,430	863	2,293	187	2,052	38	123,851
מזה: הלוואות לדיוור	178	32	210	-	144	39	61,136
מזה: כרטיסי אשראי	76	281	357	21	236	64	9,203
בנקאות פרטית	53	83	136	-	142	(3)	3,061
עסקים קטנים וזעירים	976	470	1,446	126	813	301	59,489
עסקים בינוניים	310	202	512	(107)	170	265	28,437
עסקים גדולים	681	333	1,014	(309)	212	653	54,335
גופים מוסדיים	47	88	135	-	100	20	1,387
ניהול פיננסי	928	39	967	7	150	472	-
אחר	-	415	415	-	383	(9)	4,966
סך-הכל פעילות ישראל	4,425	2,493	6,918	(96)	4,022	1,737	260,773
פעילות חו"ל							
סך-הכל פעילות חו"ל	370	162	532	14	422	54	21,672
סך-הכל	4,795	2,655	7,450	(82)	4,444	1,791	282,445

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-25 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 38 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ובהוצאות התפעוליות שקוזה על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-1,517 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,430 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה ביתרות האשראי הצרכני והאשראי לדיור הממוצעות בין התקופות לצד עלייה במרווחים הפיננסיים על אשראים אלה. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-867 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-863 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי וקוזה בחלקו על-ידי ירידה בהכנסות מפעילות ניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-253 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 187 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית כתוצאה מגידול במחיקות האוטומטיות וכן מעלייה בהפרשה הפרטנית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-2,113 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,052 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בפעילות כרטיסי האשראי, עקב עלייה בפעילות. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכם בכ-111.6 מיליארד ש"ח (מזה: אשראי צרכני בסך של כ-39.4 מיליארד ש"ח ואשראי לדיור - כ-62.9 מיליארד ש"ח), בהשוואה לכ-108.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016 (מזה: אשראי צרכני בסך של כ-38.2 מיליארד ש"ח ואשראי לדיור - כ-61.0 מיליארד ש"ח). פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו בכ-124.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-125.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

מגזר בנקאות פרטית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר בנקאות פרטית במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-2 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-58 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-53 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-85 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-83 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-146 מיליון ש"ח בהשוואה ל-142 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכם בכ-1.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו בכ-30.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-32.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-337 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-301 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה ברווח המימוני, נטו ובהכנסות מעמלות. עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי קיזה גידול זה. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-1,126 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-976 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי לצד עלייה במרווחים הפיננסיים על האשראי. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-534 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-470 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מפעילות סליקת כרטיסי אשראי, מעמלות דמי ניהול חשבונות ומעמלות מעסקי מימון. ההוצאות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-267 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-126 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה שנרשמה על בסיס קבוצתי כתוצאה מגידול ביתרות האשראי הבעייתיים ובמחיקות האוטומטיות. מנגד, ירידה בהפרשה שנרשמה על בסיס פרטני קיזה גידול זה. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-842 מיליון ש"ח בהשוואה ל-813 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מפעילות סליקת כרטיסי אשראי המיוחסת למגזר. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכם בכ-64.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-63.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו בכ-48.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-46.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-294 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-265 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות בגין הפסדי אשראי שקוזה על-ידי ירידה בהכנסות מעמלות. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-313 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-310 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-168 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-202 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות מעסקי מימון ובעמלות מטיפול באשראי. ההכנסות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-176 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 107 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות נבע מירידה בהפרשה הפרטנית בעיקר עקב גביית חובות שנמחקו חשבונאית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-165 מיליון ש"ח בהשוואה ל-170 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכם בכ-27.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-28.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו בכ-20.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-18.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-429 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-653 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהכנסות בגין הפסדי אשראי ומירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-517 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-681 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהכנסות ריבית, נטו בעיקר כתוצאה מירידה ביתרות האשראי הממוצעות וכן מירידה בהכנסות מימון שאינן מריבית כתוצאה מרישום רווח במחצית הראשונה של שנת 2016 ממכירת הלוואות בסך 102 מיליון ש"ח הנובע ברובו ממכירת חוב שסווג כפגום. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-333 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ל-69 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017, בהשוואה להכנסות בסך של 309 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהכנסות נבעה מרישום הכנסה בהפרשה הקבוצתית במחצית הראשונה של שנת 2016 כתוצאה מירידה משמעותית בהיקפי האשראי. כמו-כן, חלה ירידה בהפרשה הפרטנית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-207 מיליון ש"ח בהשוואה ל-212 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכם בכ-48.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-48.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016 ויתרה בסך 54.3 ליום 30 ביוני 2016. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו בכ-38.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-20 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-51 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-47 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-83 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-88 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות בניירות-ערך. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-104 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-100 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכם בכ-1.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-2.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו בכ-56.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-46.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הגידול נבע מעלייה בהפקדות של משקיעים מוסדיים גדולים.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-388 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-472 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-758 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-928 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה ברווחים מניירות-ערך ומירידה בהכנסות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים. מנגד חלה עלייה עקב השפעת השינויים במדד בשל עלייה של 0.7% במדד המחירים לצרכן במחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה לירידה של 0.4% בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-36 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-39 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-140 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-150 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר בפעילות ישראל במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם בסך של 54 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בין התקופות נבע מירידה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בשל ירידת שער הדולר, לצד קיטון בהוצאות המשפטיות הכרוכות בה כמו-כן, במחצית הראשונה של שנת 2017 רשם הבנק רווח ממכירת בניינים וציווד בסך 24 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, חלה ירידה בסך 21 מיליון ש"ח בהכנסות משירותי מחשוב לחברת בת שאוחדה בעבר. הרווח הנקי מכרטיסי אשראי בגין פעילות לקוחות בנקים מחוץ לקבוצה ומתיירות נכנסת הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-32 מיליון ש"ח בהשוואה ל-35 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. האשראי ללקוחות של בנקים אחרים, אשר אינם חלק מקבוצת הבנק ושאינם התקשרה קבוצת ישראל כהסדר הסתכם ליום 30 ביוני 2017 בכ-5.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-5.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

מגזר הפעילות הבינלאומית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של הפעילות הבינלאומית במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-33 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 54 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווחיות בנק הפועלים שוויץ, ומירידה בתחום הסינדיקציות בסניף ניו-יורק, שקוזז בחלקו על-ידי הכנסה חד פעמית בסך כ-48 מיליון ש"ח (כ-14 מיליון דולר) ממכירת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית בסניף מיאמי. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- ההפסד של בנק הפועלים שוויץ הסתכם בכ-10 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה לרווח נקי בסך של כ-10 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווחיות נבעה מקיטון בהיקפי הפעילות, וזאת עקב צמצום פעילות הבנקאות הפרטית בחו"ל כחלק מאסטרטגיית הבנק, והתאמתה לשינויים שחלו בסביבה העסקית והרגולטורית.

- הרווח הנקי של פעילות ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-39 מיליוני ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה לרווח נקי בסך של 36 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. פעילות זו רשמה במחצית הראשונה של שנת 2017 גידול בהכנסות, עקב גידול בהיקף הפעילות שהתבטא בעלייה ביותר האשראי הממוצעות בין התקופות.
- הרווח הנקי של סניף מיאמי הסתכם בכ-7 מיליוני ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה להפסד בסך של כ-7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח במחצית הראשונה של שנת 2017 נבע מהכנסה חד פעמית בסך כ-48 מיליון ש"ח (כ-14 מיליון דולר) ממכירת תיק נכסי לקוחות של סניף זה וקוזה על-ידי עלויות המיחוסות לסגירת הפעילות הבנקאית בסניף. לפרטים נוספים הנוגעים למכירת תיק נכסי הלקוחות של הסניף, ראה [מגזר פעילות בינלאומית בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי](#).
- הרווח הנקי של קבוצת בנק פוזיטיף הסתכם בכ-1 מיליוני ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה לרווח נקי בסך של כ-3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 30 ביוני 2017 הסתכם בכ-16.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-18.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016.
- האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 בבנק הפועלים שווה הסתכם בכ-2.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-3.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. ירידה שנובעת מצמצום פעילות הבנקאות הפרטית של בנק הפועלים שוויץ.
- האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-9.2 מיליארד ש"ח (כ-2.6 מיליארד דולר) בהשוואה לכ-9.1 מיליארד ש"ח (כ-2.4 מיליארד דולר) בסוף שנת 2016.
- האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2017 בתחום הסינדיקציות בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-0.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-1.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016.
- האשראי לציבור בבנק פוזיטיף בתורכיה הסתכם בכ-1.1 מיליארד ש"ח ליום 30 ביוני 2017 בהשוואה לכ-1.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016. הקיטון נובע מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לצמצם בהדרגה את תיק האשראי של בנק פוזיטיף.
- סך פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-22.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.0 מיליארד ש"ח ליום בסוף שנת 2016.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 בבנק הפועלים שווה הסתכמה בכ-6.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-11.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016. הקיטון מקורו בהחלטה על צמצום פעילות הבנקאות הפרטית בחו"ל, כאמור לעיל.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-6.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 מסוג Brokered CD's בסניף ניו-יורק הסתכמו בכ-6.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-6.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016.
- פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 במרכז לבנקאות פרטית בתל-אביב הסתכמו בכ-2.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-3.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016.

2.5 חברות מוחזקות עיקריות

קבוצת הבנק פועלת באמצעות חברות בנות בנקאיות ושאינן בנקאיות בישראל ובחו"ל. תחומי פעילותן של אותן חברות בנות שאינן בנקאיות הינם בתחום הפיננסי, שיווק ותפעול מערך כרטיסי האשראי, פעילות בעסקי נאמנות, הנפקה ומימון ומתן שירותי בנקאות להשקעות. תרומת החברות המוחזקות לתוצאות הפעילות של הבנק בנטרול הפרשי שער של חברות הבנות בחו"ל במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-275 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-256 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השקעת הבנק בחברות המוחזקות ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-17.0 מיליארד ש"ח, בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2016.

2.5.1 חברות בת ישראל

קבוצת ישראל

הקבוצה כוללת את החברות: ישראל כרטיס בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, ישראל כרטיס מימון בע"מ, ישראל כרטיס (נכסים) 1994 בע"מ, צמרת מימונים בע"מ וגלובל פקטורינג בע"מ. חברות אלו מהוות את פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי. פעילות הליבה של קבוצת ישראל הינה הנפקה, סליקה ומימון של כרטיסי אשראי מסוג "ישראל כרטיס", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקרד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון. בנוסף, לקבוצה פעילויות בתחומים: הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי, הבטחת פירעון המחאות וניכיון המחאות, ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים). תרומת קבוצת ישראל לרווח הנקי של הבנק, במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-178 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-141 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. סך השקעת הבנק בקבוצת ישראל הסתכמה ביום 30 ביוני 2017 ב-2,938 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,991 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016. הירידה נבעה כתוצאה מחלוקת דיבידנד, שקוזה על-ידי הרווח לתקופה. לפרטים נוספים הנוגעים לקבוצת ישראל ראה [מגזר קבוצת ישראל בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי של שנת 2016](#) ולהלן. לפרטים בנוגע לתביעות משפטיות, ראה [ביאור 10](#) בתמצית הדוחות הכספיים. בהמשך לאמור בסעיף 5.5.1 לדוח הדירקטוריון והנהלה של הבנק לשנת 2016 וביאור 36 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2016 הנהלת הבנק ממשיכה להערך בהנחיית הדירקטוריון לקראת הפרדה של קבוצת ישראל מהבנק כנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017. במסגרת זו, בוחנים דירקטוריון והנהלת הבנק מספר חלופות להעברת החזקות הבנק בקבוצת ישראל לרבות: (א) מכירת החזקות בקבוצת ישראל למשקיע או קבוצת משקיעים. (ב) הצעת מכר לציבור של החזקות בקבוצת ישראל. (ג) חלוקת דיבידנד בעין של החזקות בקבוצת ישראל לבעלי המניות של הבנק; או שילוב של איזה מהחלופות שלעיל.

בהתחשב בחלופות הנשקלות כאמור, ובהנחיית הדירקטוריון החליטה הנהלת הבנק ביום 5 לאפריל 2017 להתחיל בהכנת תשקיף בקשר עם קבוצת ישראלכרט וכן, לאחר סדרת פגישות ראשוניות עם בנקי השקעות מובילים בעולם, לשקול להתקשר עם בנק השקעות שסייע בתהליך מכירה אפשרי. למועד זה מדובר בבחינה של החלופות ואין ודאות בקשר לביצוע של איזו מהן.

במסגרת בחינת החלופות על-ידי הבנק הודיעה לבנק בעלת השליטה, אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון"), כי אם וככל שהבנק יחליט לנקוט במתווה של חלוקה בעין של מניות ישראלכרט ("המתווה"), תתחייב אריסון לפעול בהתאם לכללים ומגבלות שיחולו בקשר להחזקתה במניות ישראלכרט כמפורט להלן: א. אריסון תפעל למכירתן של המניות שיתקבלו בידה במסגרת המתווה בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב או מחוצה לה, כך שעם השלמת המכירות כאמור לא יותרו בידה מניות של ישראלכרט בשיעור של למעלה מ-5% ("תקופת המעבר"), ב. במהלך תקופת המעבר, אריסון לא תרכוש מניות נוספות של ישראלכרט, למעט קבלתן בדרך של חלוקה בעין מהבנק, ג. החל ממועד קבלת מניות ישראלכרט בידי אריסון במסגרת המתווה, בכל מקרה, אריסון לא תצביע במניות ישראלכרט בשיעור של למעלה מ-5% מזכויות ההצבעה בישראלכרט. ד. אריסון לא תציע ולא תמנה דירקטור מטעמה לכהונה בדירקטוריון ישראלכרט. כל עוד ישראלכרט תישלט על-ידי הבנק, הרי שכל ההחלטות בקשר לאופן הפעלת השליטה בישראלכרט ומינוי דירקטורים בישראלכרט מטעם הבנק ייעשו רק על-ידי האורגנים המוסמכים של הבנק, ה. במקרה שבו אריסון תבצע עסקת מכירה (מחוץ לבורסה) במחיר למניה המשקף פרמיה על מחיר המניה בבורסה במועד הרלוונטי ובאופן שלא יתאפשר ליתר בעלי המניות בבנק ליהנות מפרמיה כאמור, אזי אריסון תנקוט בצעדים שיבטיחו כי גם יתר בעלי המניות מן הציבור בישראלכרט ייהנו מהפרמיה. הודעה כאמור נמסרה גם לפיקוח על הבנקים ולרשות ניירות-ערך.

הבנק פנה לרשות לניירות-ערך בבקשה להנחיה מקדמית, שלפיה אין ליחס לבעלת השליטה בבנק ולנציגיה בדירקטוריון עניין אישי בחלוקתן של מניות ישראלכרט כדיבידנד בעין לבעלי המניות של הבנק. הרשות הודיעה כי לא תתערב בעמדה זו וזאת בעיקר לאור התחייבות בעלת השליטה ליטול על עצמה את הכללים והמגבלות שפורטו לעיל.

בחודש יולי 2017 מונה מר איל דשא כיו"ר דירקטוריון ישראלכרט בע"מ וחברות נוספות בקבוצת ישראלכרט והחליף בתפקיד את מר רונן שטיין, משנה למנכ"ל בבנק וממונה על החטיבה הקמעונאית. חברי הנהלה, נושאי משרה בבנק ועובדי הבנק הקשורים לאסטרטגיה או לניהול פעילות עסקית בבנק אינם מכהנים עוד בדירקטוריונים של חברות קבוצת ישראלכרט, עובדי הבנק לא יהיו רוב בדירקטוריונים של חברות הקבוצה וישנן מגבלות על הדירקטורים עובדי הבנק המכהנים בדירקטוריון ישראלכרט בהעברת מידע מדירקטוריון ישראלכרט להנהלת הבנק.

השינויים האמורים נעשו בהתאם לבקשת הפיקוח על הבנקים בקשר עם החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, תהליך ההפרדות מקבוצת ישראלכרט המתחייב ממנו ועל-מנת לצמצם פוטנציאל לניגודי עניינים.

2.5.2. פעילות קבוצת הבנק בחו"ל

לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) [דוח ממשל תאגידי של שנת 2016](#) ולהלן.

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ העוסקת בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. כמו-כן, פועל באמצעות חברה לייעוץ השקעות בישראל ונציגות בישראל.

בנק הפועלים-שוויץ, מבצע עדכון לתמהיל מדינות היעד המרכזיות שלו בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, ומתמקד בשוויץ יעד בישראל ובאיחוד האירופי. פעילות בנק הפועלים-שוויץ עם לקוחות מאמריקה הלטינית ומרוסיה תצומצם במידה מהותית. סניף זינבה של הבנק נסגר לפעילות לקוחות בסוף אפריל 2017 ויסגר רשמית בסוף שנת 2017. כמו-כן, הנציגות של בנק הפועלים שוויץ במוסקבה נסגרה בסוף פברואר 2017.

הרווח במחצית הראשונה של שנת 2017 בבנק הפועלים שוויץ הסתכם בסך של 2 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לרווח בסך של 6.8 מיליון פרנק שוויצרי בתקופה המקבילה אשתקד. כתוצאה מההחלטה על צמצום הפעילות מול לקוחות אמריקה הלטינית ורוסיה, חלה ירידה בהיקף האשראי, פיקדונות הציבור ונכסי הלקוחות, שתרמו לירידה בהכנסות במחצית הראשונה של שנת 2017.

תרומת הפועלים שוויץ, בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל, הסתכמה בסך של 6 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 23 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה הנובעת מירידה בהכנסות, כאמור לעיל וגידול בהוצאות הקשורות לצמצום הפעילות.

לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10](#), בתמצית הדוחות הכספיים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכייה באמצעות בנק פוזיטיף, הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית ובנקאות להשקעות. לבנק פוזיטיף אין היתר פיקדונות מהרגולטור התורכי.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט על הקטנה הדרגתית של תיק האשראי בבנק פוזיטיף. במסגרת מימוש ההחלטה, מרבית תיק האשראי הקמעונאי של הבנק נמכר בחודש ינואר 2017.

הרווח של קבוצת בנק פוזיטיף במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם בכ-2.1 מיליון לירות תורכיות לעומת רווח של כ-5.6 מיליון לירות תורכיות בתקופה המקבילה אשתקד.

תרומת קבוצת בנק פוזיטיף בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל לתוצאות הפעילות של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה בתרומה שלילית של כ-1 מיליון ש"ח בהשוואה לתרומה חיובית של כ-6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעת הבנק בקבוצת בנק פוזיטיף ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-271 מיליון ש"ח, בהשוואה לכ-290 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק "דוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים" ליום 30 ביוני 2017 להלן "הדוח על הסיכונים". יש לעיין בסקירה זו ביחד עם הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 והדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 והביאורים הנלווים להם.

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי (לרבות סיכון ריכוזיות וסיכון צד נגדי), סיכוני שוק (לרבות סיכון שער חליפין וסיכון ריבית בתיק הבנקאי), סיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) וסיכון הנזילות (לרבות סיכון המימון). סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי.

הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון ציות, סיכון תפעולי, סיכון ריכוזיות, סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וסיכון רגולציה וחקיקה.

בחודש פברואר 2017 שונה מבנה צוותי הנהלה וצוותי המשנה באופן המשפר את תהליכי העבודה והפיקוח של צוותי הנהלה על הסיכונים וניהולם. השינוי אינו משפיע באופן מהותי על אופן ניהול הסיכונים.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות הגורמים האחראים, ועדות הדירקטוריון וצוותי הנהלה ביקרה ראה "הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים" ליום 31 במרץ 2017.

3.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

להרחבה על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016 והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 וכן הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017.

3.2.1 חבובות בעייתיות

טבלה 1-3: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.16			30.06.17			
מאזני	חוב-מאזני	סך-הכל	מאזני	חוב-מאזני	סך-הכל	
במיליוני ש"ח						
3,125	597	3,722	4,004	621	4,625	סיכון אשראי פגום
1,475	221	1,696	1,430	165	1,595	סיכון אשראי נחות
2,832	585	3,417	2,242	747	2,989	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
7,432	1,403	8,835	7,676	1,533	9,209	סך סיכון אשראי בעייתי*
6,237	1,232	7,469	6,222	1,378	7,600	סיכון אשראי בעייתי נטו
973	-	973	884	-	884	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוב-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לוויים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 2-3: נכסים שאינם מבצעים*

יתרה ליום		
31.12.16	30.06.17	
במיליוני ש"ח		
3,507	2,601	אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
126	126	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
3,633	2,727	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים
1.27%	0.94%	שיעור NPL מסך האשראי לציבור

* נכסים שאינם מבצעים כוללים את נכסי הבנק אשר אינם צוברים הכנסות ריבית. מידע זה דומה ליתרת ה-non performing assets המוצגת בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארצות-הברית. מטרת נתון זה לתת גילוי לאותו חלק מנכסי הבנק הכלול בדוחות הכספיים אשר אינו צובר הכנסות ריבית.

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017			
מסחרי	פרטי	סך-הכל	במיליוני ש"ח
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור			
3,229	746	3,975	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
334	217	551	חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה
(51)	(10)	(61)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(421)	(115)	(536)	חובות פגומים שנמחקו
(737)	(71)	(808)	חובות פגומים שנפרעו
2,354	767	3,121	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש			
1,333	615	1,948	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
160	229	389	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(54)	(91)	(145)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(544)	(124)	(668)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
895	629	1,524	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים			
749	145	894	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה
223	143	366	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה
(96)	(25)	(121)	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה
(333)	(55)	(388)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(206)	63	(143)	נזקף לרוויה - הפרשה להפסדי אשראי
(421)	(115)	(536)	מחיקת חשבונאית שבוצעה בתקופה
333	55	388	גביית חובות שנמחקו חשבונאית
455	148	603	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2016		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
4,640	696	5,336
489	214	703
(216)	(8)	(224)
(285)	(74)	(359)
(637)	(112)	(749)
3,991	716	4,707
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
1,852	585	2,437
161	226	387
(364)	(94)	(458)
(161)	(123)	(284)
1,488	594	2,082
תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
985	111	1,096
286	99	385
(141)	(15)	(156)
(303)	(60)	(363)
(158)	24	(134)
(247)	(89)	(336)
303	60	363
883	106	989

טבלה 3-4: מדדי סיכון אשראי

ליום		
31.12.16	30.06.17	
1.44%	1.13%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.32%	0.35%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.49%	1.40%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.22%	1.25%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור*
103.82%	124.54%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
84.94%	94.94%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
2.16%	2.05%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.10%	0.20%	שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.19%	0.38%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
13.16%	26.70%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

מספר מדדים לאיכות התיק מצביעים על שיפור איכות התיק גם ברבעון השני של 2017:

1. המשך ירידה בשיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
2. המשך ירידה בשיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור.
3. נרשמה ירידה בשיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.

יחד עם זאת שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור דומה לרבעון קודם וגבוה מנתוני דצמבר 2016 ומביא גם לעלייה בשיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור. כמו-כן נרשמה עלייה בשיעור יתרת האשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור.

טבלה 5-3: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הפרשה להפסדי אשראי			
סך-הכל	על בסיס קבוצתי		על בסיס פרטני
	לפי עומק פיגור	אחר*	
במיליוני ש"ח			
הרכב יתרת ההפרשה ליום 30 ביוני 2017:			
3,887	2,892	392	603
בגין אשראי לציבור			
7	7	-	-
בגין חובות שאינם אשראי לציבור			
672	549	-	123
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)			
4,566	3,448	392	726
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2017			
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2016:			
4,127	2,801	432	894
בגין אשראי לציבור			
7	7	-	-
בגין חובות שאינם אשראי לציבור			
677	560	-	117
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)			
4,811	3,368	432	1,011
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2016			

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

מדי רבעון מבוצע תהליך איתור של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות לפי קריטריונים מוגדרים ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג בהתאם וללקוחות פגומים מעודכנת יתרת הסכום הניתן לגביה וההפרשה.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ירדה במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-245 מיליון ש"ח, בגין אשראי הנבחן פרטנית. שיעור יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור מתוך יתרות האשראי לציבור ירד ב-0.09% לעומת שנת 2016.

העלייה של כ-1.1% ביתרת ההפרשה קבוצתית במחצית הראשונה של שנת 2017 נבעה בעיקר מעלייה בירתות האשראי.

ביום 20 בפברואר 2017 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. בין היתר כלל הקובץ שאלה שנגעה להגדרת מקור החזר ראשוני. בהתאם לאמור בחוזר, מקור החזר ראשוני הוא מקור מזומנים יציב לאורך זמן, אשר חייב להימצא תחת שליטת החייב, ואשר חייב להיות מופרד, במפורש או במהות, לכיסוי החוב.

ככלל, כדי שמקור החזר יוכל להיות ראשוני, על הבנק להראות שהחייב צפוי בהסתברות גבוהה להפיק תוך פרק זמן סביר תזרים מזומנים מתאים מפעילות עסקית נמשכת, אשר ישמש לפירעון התשלומים הנדרשים באופן מלא במועד שנקבע בהסכם. לצד מקור החזר ראשוני מצופה שכמעט לכל עסקות האשראי יהיה מקור החזר שני ואף שלישוני (בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על-ידי צד שלישי וכו'). למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישוניים, קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשההסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה, ככלל מתבססת על יכולת התשלום של החייב. כלומר - החוזק הצפוי של מקור החזר ראשוני. שינויים אלה חלו מיום 1 ביוני 2017 ואילך.

מבחינה ראשונית שערך הבנק נראה כי לא צפויה השפעה מהותית מיידית על הרווח הנקי של הבנק.

3.2.2. מיון וניתוח סיכון אשראי לפי ענפי משק

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 30 ביוני 2017										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.06.17 ⁽⁴⁾			פגום	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעייתיות ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל	בעייתיות ⁽⁶⁾	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
18	1	2	10	28	2,144	2,824	28	2,584	2,832	חקלאות
25	(42)	(100)	30	41	2,041	2,820	41	3,066	3,124	כרייה וחציבה
365	21	17	372	1,139	15,579	32,610	1,147	31,809	33,471	תעשייה
559	12	(25)	731	1,277	20,091	56,508	1,277	54,509	56,560	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
346	(38)	(89)	408	556	19,059	22,984	556	22,131	23,085	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
112	1	65	5	705	5,309	7,488	724	9,261	9,356	אספקת שחמל ומים
985	305	148	395	1,546	25,691	36,931	1,563	33,888	37,252	מסחר
90	26	40	218	407	9,433	11,097	407	10,137	11,185	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
44	9	9	66	112	6,534	8,445	112	7,856	8,568	תחבורה ואחסנה
199	3	27	466	530	3,273	5,429	530	4,678	5,495	מידע ותקשורת
179	(132)	(120)	52	271	13,878	24,769	271	29,076	29,712	שירותים פיננסיים
108	31	25	81	132	9,942	13,706	132	12,598	13,766	שירותים עסקיים אחרים
51	(3)	(7)	21	47	5,924	7,649	47	7,357	7,655	שירותים ציבוריים וקהילתיים
3,081	194	(8)	2,855	6,791	138,898	233,260	6,835	228,950	242,061	סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾
338	21	(5)	-	568	63,172	65,919	568	64,887	65,919	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
961	249	304	743	1,058	54,930	87,059	1,058	81,679	87,083	אנשים פרטיים - אחר
4,380	464	291	3,598	8,417	257,000	386,238	8,461	375,516	395,063	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	40	412	-	3,905	3,905	בנקים בישראל ⁽⁹⁾
-	-	-	-	-	902	1,040	-	49,913	49,913	ממשלת ישראל
4,380	464	291	3,598	8,417	257,942	387,690	8,461	429,334	448,881	סך-הכל פעילות בישראל ⁽¹⁾

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 257,942, 49,687, 429, 6,197 ו-134,626 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בבנקים אחרים בסך של כ-10,205 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-648 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-230 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-13,889 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-7,739 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 ביוני 2017									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.06.17 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעיית ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל
הוצאות (הכנסות)	מחיקות	יתרת							
בגין הפסדי אשראי	נטו	ההפרשה להפסדי אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
	2	1	-	-	120	311	-	310	311
חקלאות									
כרייה וחציבה	-	-	-	87	58	200	87	323	434
תעשייה	15	1	3	8	2,759	4,517	8	5,344	5,400
בינו ובדל"ן	60	(4)	(17)	16	5,138	7,653	37	7,711	7,881
אספקת חשמל ומים	2	-	-	-	397	780	-	991	991
מסחר	11	(4)	(3)	6	1,508	2,072	56	2,156	2,238
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	15	1	6	35	2,171	2,331	37	2,214	2,331
תחבורה ואחסנה	3	-	-	2	342	372	62	421	517
מידע ותקשורת	4	-	-	-	466	935	-	1,156	1,181
שירותים פיננסיים	18	59	(2)	10	4,197	5,890	31	10,265	10,291
שירותים עסקיים אחרים	3	-	(1)	1	740	937	1	1,056	1,056
שירותים ציבוריים וקהילתיים	13	-	(2)	11	765	978	11	1,099	1,110
סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾	146	54	(16)	89	18,661	26,976	330	33,046	33,741
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור	2	-	-	-	10	502	10	486	509
אנשים פרטיים - אחר	31	1	(1)	30	673	917	34	870	917
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	179	55	(17)	119	19,836	28,402	374	34,402	35,167
בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾	4	-	-	-	19,952	20,576	-	33,852	33,852
ממשלות חו"ל	3	-	-	-	1,344	1,344	-	10,919	10,919
סך-הכל פעילות בחו"ל	186	55	(17)	119	41,132	50,322	374	79,173	79,938
סך-הכל בישראל ובחו"ל	4,566	519	274	3,717	8,791	299,074	438,012	508,507	528,819

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 13,722 ו-6,568, 0,18,516, 41,132 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-49 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 ביוני 2016										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.06.16 ⁽⁴⁾			פגום	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעיית ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל		
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
			23	(6)	(9)	21	34	2,110	2,841	2,848
חקלאות			6	-	1	-	18	2,029	2,725	3,138
כרייה וחציבה			387	(70)	(146)	616	1,519	16,643	35,321	36,581
תעשייה			556	12	(68)	570	1,124	20,398	56,335	56,430
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾			430	(56)	(141)	518	651	19,800	23,950	24,183
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			64	-	3	2	2	5,912	9,196	10,459
אספקת חשמל ומים			1,255	74	155	1,301	2,624	28,080	36,861	37,242
מסחר			70	22	16	235	267	9,341	10,762	10,827
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל			42	7	3	72	130	6,618	8,613	8,982
תחבורה ואחסנה			193	13	(33)	623	804	3,843	5,813	6,193
מידע ותקשורת			139	(37)	(107)	308	312	12,763	19,131	23,563
שירותים פיננסיים			108	18	19	75	139	8,552	12,532	12,582
שירותים עסקיים אחרים			51	3	1	44	54	5,883	7,736	7,743
שירותים ציבוריים וקהילתיים			3,324	(20)	(306)	4,385	7,678	141,972	231,816	240,771
סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾			382	-	(9)	-	591	61,636	64,047	64,047
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור			858	192	244	689	1,005	53,547	91,881	88,598
אנשים פרטיים - אחר			4,564	172	(71)	5,074	9,274	257,155	387,744	396,869
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל			-	-	-	-	-	124	1,397	4,551
בנקים בישראל ⁽⁹⁾			-	-	-	-	-	989	1,238	50,402
ממשלת ישראל			4,564	172	(71)	5,074	9,274	258,268	390,379	451,822
סך-הכל פעילות בישראל										

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 5,829, 217, 50,733, 258,268 ו-136,775 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-11,332 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-925 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-569 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-6,362 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 ביוני 2016										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לתקופה שהסתיימה ביום 30.06.16 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעיית ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות)	מחיקות	יתרת								
בגין הפסדי אשראי	נטו	ההפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
					142	463	-	463	463	חקלאות
					146	328	85	919	919	כרייה וחציבה
					3,287	5,286	27	6,420	6,582	תעשייה
					6,666	9,445	78	9,288	9,892	בינוי ובדל"ן
					574	1,403	-	1,537	1,595	אספקת חשמל ומים
					1,964	2,616	108	2,627	2,720	מסחר
					1,210	1,573	51	1,156	1,573	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
					391	467	13	636	648	תחבורה ואחסנה
					394	815	44	1,101	1,180	מידע ותקשורת
					7,147	10,902	132	15,205	15,367	שירותים פיננסיים
					747	1,056	1	1,083	1,221	שירותים עסקיים אחרים
					306	556	15	655	711	שירותים ציבוריים וקהילתיים
					22,974	34,910	554	41,090	42,871	סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾
					555	565	12	543	565	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
					1,761	2,937	39	2,906	2,968	אנשים פרטיים - אחר
					25,290	38,412	605	44,539	46,404	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
					22,962	24,300	-	37,136	37,136	בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾
					1,763	1,813	-	8,310	8,310	ממשלות חו"ל
					50,015	64,525	605	89,985	91,850 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בחו"ל
					308,283	454,904	9,930	522,258	543,672	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 14,585, 8,217, 0, 19,033 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-49 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.16 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעיית ⁽⁶⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
										חקלאות
										כרייה וחציבה
										תעשייה
										בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
										בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
										אספקת חשמל ומים
										מסחר
										בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
										תחבורה ואחסנה
										מידע ותקשורת
										שירותים פיננסיים
										שירותים עסקיים אחרים
										שירותים ציבוריים וקהילתיים
										סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾
										אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
										אנשים פרטיים - אחר
										סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
										בנקים בישראל ⁽⁹⁾
										ממשלת ישראל
										סך-הכל פעילות בישראל ⁽¹⁾

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 375,523,337 ו-132,633 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-10,759 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-838 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-459 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-13,430 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתק ערבויות חוק מכר.
- יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-7,452 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.16 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל	בעיית ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
										ציבור - מסחרי
					166	379	-	378	379	חקלאות
					54	220	-	665	665	כרייה וחציבה
				105	2,705	4,558	105	5,476	5,629	תעשייה
			53	98	5,981	8,836	98	9,017	9,106	בינוי ונדל"ן
			-	-	501	1,042	-	1,233	1,233	אספקת חשמל ומים
			7	131	1,888	2,534	131	2,616	2,651	מסחר
			39	77	1,714	1,946	77	1,869	1,946	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
			5	86	417	469	86	556	642	תחבורה ואחסנה
			-	-	504	957	-	1,242	1,263	מידע ותקשורת
			74	134	4,801	6,074	134	10,175	10,317	שירותים פיננסיים
			1	1	854	1,129	1	1,275	1,278	שירותים עסקיים אחרים
			13	13	499	663	13	788	802	שירותים ציבוריים וקהילתיים
			201	645	20,084	28,807	645	35,290	35,911	סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾
			-	17	537	550	17	518	550	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
			32	41	1,091	1,495	41	1,454	1,515	אנשים פרטיים - אחר
			233	703	21,712	30,852	703	37,262	37,976	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
			-	-	27,194	27,966	-	41,148	41,148	בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾
			-	-	1,616	1,616	-	9,872	9,872	ממשלות חו"ל
			233	703	50,522	60,434	703	88,282	88,996 ⁽¹⁾	סך-הכל פעילות בחו"ל
			4,595	9,159	305,967	444,197	9,209	512,302	534,523	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 50,522, 16,856, 7,178 ו-14,440 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-60 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

3.2.3. בינוי ונדל"ן

ליום 30 ביוני 2017 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-88 מיליארד ש"ח.

טבלה 7-3: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016		יתרה ליום 30 ביוני 2017			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני
במיליוני ש"ח					
4,158	1,150	3,008	3,625	830	2,795
658	169	489	672	151	521
39,885	*29,028	10,857	41,953	*30,059	11,894
27,513	5,248	22,265	26,527	5,707	20,820
15,269	6,904	8,365	14,749	6,388	8,361
87,483	42,499	44,984	87,526	43,135	44,391

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-13,889 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מבר (ליום 31.12.16: 13,430 מיליוני ש"ח).

3.2.4. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 8-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2016		30 ביוני 2017			
סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
6,672	5,800	872	3	4,888	4,683
1,574	1,438	136	1	1,203	1,025
2,723	1,091	1,632	2	1,347	399
2,641	1,968	673	1	3,107	1,219
-	-	-	-	1,202	210
7,414	2,152	5,262	4	7,786	2,969
21,024	12,449	8,575	11	19,533	10,505

ענף משק

2	תעשייה
1	בינוי ונדל"ן - בינוי
1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	אספקת חשמל ומים
1	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
4	שירותים פיננסיים
10	סך-הכל

טבלה 9-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק

30 ביוני 2017		
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני
במיליוני ש"ח		
58	3,246	3,304
1,888	1,219	3,107
2,187	891	3,078
1,329	659	1,988
147	1,437	1,584
168	1,255	1,423
5,777	8,707	14,484

ענף משק

תעשייה	58	3,246	3,304
אספקת חשמל ומים	1,888	1,219	3,107
שירותים פיננסיים	2,187	891	3,078
שירותים פיננסיים	1,329	659	1,988
תעשייה	147	1,437	1,584
שירותים פיננסיים	168	1,255	1,423
סיכון-הכל	5,777	8,707	14,484

31 בדצמבר 2016

סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון-הכל
במיליוני ש"ח			
150	3,518	3,668	
2,787	429	3,216	
673	1,968	2,641	
927	717	1,644	
136	1,438	1,574	
-	1,519	1,519	
4,673	9,589	14,262	

ענף משק

תעשייה	150	3,518	3,668
שירותים פיננסיים	2,787	429	3,216
אספקת חשמל ומים	673	1,968	2,641
שירותים פיננסיים	927	717	1,644
בינוי ונדל"ן - בינוי	136	1,438	1,574
תעשייה	-	1,519	1,519
סיכון-הכל	4,673	9,589	14,262

3.2.5. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 30 ביוני 2017 לא קיימת קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" ("הוראה 313"), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). לעניין הגדרת ההון יחול כדלקמן - הון רובד 1 כאמור בהגדרת ההון, בתוספת הון רובד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו תופחת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018. הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

3.2.6. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסווגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה. ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk). ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייעות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P-I Fitch, Moody's. סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי. הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2017

מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:
טבלה 10-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 30 ביוני 2017													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾				חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾							
		מזה: סיכון	סך חשיפה חוץ-מאזנית	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון חוץ-מאזני בעייתי ⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית נטו	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים ⁽³⁾	לממשלות		
במיליוני ש"ח													
10,511	2,080	94	7,680	12	133	23,449	10,858	10,575	21,433	2,465	2,147	7,979	ארצות-הברית
449	300	-	3,975	-	-	4,638	3,889	-	3,889	23	726	-	שוויץ
6,745	1,663	-	3,573	-	-	8,452	44	1	45	3,584	4,726	98	אנגליה
824	839	-	4,142	-	1	1,663	-	-	-	712	759	192	גרמניה
1,978	225	-	4,257	-	1	2,203	-	-	-	523	1,631	49	צרפת
7,232	5,277	-	2,615	124	157	13,019	510	691	1,201	5,353	5,946	1,210	אחרות
סך-כל החשיפות למדינות זרות													
27,739	10,384	94	26,242	136	292	53,424	15,301	11,267	26,568	12,660	15,935	9,528	
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד													
197	59	-	345	-	-	256	-	-	-	99	157	-	
מזה: סך החשיפות למדינות LDC													
817	271	-	810	65	75	1,560	472	691	1,163	681	340	67	

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(5) יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות כוללת סך של 13,889 מיליוני ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 10-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

ליום 30 ביוני 2016													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾				חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית מעבר לגבול לממשלות ⁽³⁾ לבנקים			
		מזה: סיכון חוץ-מאזני ⁽⁴⁾ בעיית ⁽⁴⁾	סך חשיפה חוץ-מאזנית	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעיית ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים		לאחרים				
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה					חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות					
במיליוני ש"ח													
המדינה													
6,687	2,876	112	7,387	22	242	21,221	11,658	13,014	24,672	2,854	2,749	3,960	ארצות-הברית
431	404	-	170	-	-	8,164	7,329	-	7,329	66	769	-	שוויץ
6,912	2,513	-	2,695	-	-	9,481	56	-	56	4,530	4,767	128	אנגליה
937	916	-	96	-	-	1,853	-	-	-	544	1,051	258	גרמניה
2,288	852	-	1,167	26	34	3,140	-	-	-	823	2,204	113	צרפת
6,615	4,844	9	3,681	183	200	12,577	1,118	776	1,894	6,925	3,114	1,420	אחרות
סך-כל החשיפות למדינות זרות													
23,870	12,405	121	15,196	231	476	56,436	20,161	13,790	33,951	15,742	14,654	5,879	
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PiIGS-פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד													
203	261	-	332	-	-	464	-	-	-	230	232	2	
מזה: סך החשיפות למדינות LDC													
731	362	-	1,338	101	102	2,160	1,067	775	1,842	948	121	24	

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 10-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016													
חשיפה חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾			חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול	לפירעון מעל עד שנה לפירעון מעל שנה	מזה: סיכון מדינה-מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך חשיפה חוץ-מאזנית	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
							חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לממשלות ⁽³⁾ לבנקים	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	
במיליוני ש"ח													
9,789	1,244	207	7,836	81	230	27,079	16,046	10,623	26,669	2,366	2,703	5,964	ארצות-הברית
434	478	-	3,879	-	-	7,712	6,800	-	6,800	45	867	-	שוויץ
6,793	1,179	-	3,242	-	26	8,020	48	10	58	3,027	4,818	127	אנגליה
932	373	-	4,005	-	-	1,305	-	-	-	633	422	250	גרמניה
1,998	305	-	4,219	26	27	2,303	-	-	-	682	1,509	112	צרפת
7,176	6,109	-	3,119	163	238	14,252	967	672	1,639	6,409	5,555	1,321	אחרות
סך-כל החשיפות למדינות זרות													
27,122	9,688	207	26,300	270	521	60,671	23,861	11,305	35,166	13,162	15,874	7,774	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIIGS: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד
243	107	-	387	-	-	350	-	-	-	143	205	2	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
712	375	-	1,073	88	159	2,009	922	671	1,593	814	252	21	

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול הבנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תוריה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול הבנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(5) יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות כוללת סך של 13,430 מיליוני ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מכח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 11-3: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות⁽¹⁾

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30.06.2017				
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
55	-	37	191	283
(3)	-	(4)	(1)	(8)
4	2	5	1	12
-	-	-	2	2
-	-	-	(33)	(33)
56	2	38	160	256

לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30.06.2017				
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
85	-	39	226	350
(32)	-	(4)	(12)	(48)
4	2	6	1	13
-	-	-	3	3
(1)	-	(3)	(58)	(62)
56	2	38	160	256

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30.06.2016				
אירלנד	פורטוגל	איטליה	ספרד	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
153	11	162	210	536
(20)	(9)	(2)	(22)	(53)
-	-	1	1	2
-	-	-	1	1
(1)	(1)	(1)	(19)	(22)
132	1	160	171	464

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

טבלה 11-3: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות⁽¹⁾ (המשך)

לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30.06.2016				
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד
במיליוני ש"ח				
444	223	53	13	155
51	(14)	104	(11)	(28)
13	2	5	-	6
2	2	-	-	-
(46)	(42)	(2)	(1)	(1)
464	171	160	1	132
סכום החשיפה בתחילת התקופה				
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר				
שינויים ביתר החשיפות:				
חשיפות שהתווספו				
הכנסת ריבית שנצברה				
סכומים שנגבו				
סכום חשיפה בסוף התקופה				
לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2016				
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד
במיליוני ש"ח				
444	223	53	13	155
(103)	(2)	(20)	(12)	(69)
49	34	14	-	1
4	4	-	-	-
(44)	(33)	(8)	(1)	(2)
350	226	39	-	85
סכום החשיפה בתחילת התקופה				
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר				
שינויים ביתר החשיפות:				
חשיפות שהתווספו				
הכנסת ריבית שנצברה				
סכומים שנגבו				
סכום חשיפה בסוף התקופה				

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

3.2.7. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת, הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד, והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה. במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 12-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2017			
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾						
16,853	11,202	5,651	15,901	11,642	4,259	AAA עד AA-
16,123	3,719	12,404	17,721	3,915	13,806	A+ עד A-
2,053	170	1,883	1,983	162	1,821	BBB+ עד BBB-
79	37	42	23	11	12	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
148	19	129	190	45	145	ללא דירוג**
35,256	15,147	20,109	35,818	15,775	20,043	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
35,256	15,147	20,109	35,818	15,775	20,043	סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
5	1	4	6	1	5	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים במדינות הבאות:
 ספרד - סך חשיפה של כ-149 מיליון ש"ח, מזה סך של 51 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 93 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, והיתרה בסך של 5 מיליון ש"ח בדירוג BB+ (סך חשיפה בסוף שנת 2016 הייתה כ-194 מיליון ש"ח, מזה סך של 53 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 115 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 23 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג BB).
 אירלנד - סך חשיפה של כ-15 מיליון ש"ח, מזה סך של 13 מיליון ש"ח בדירוג A והיתרה בסך 2 מיליון ש"ח בדירוג AA-. (בסוף שנת 2016 סך חשיפה של כ-13 מיליון ש"ח בדירוג A והיתרה בסך 3 מיליון ש"ח ללא דירוג).
 איטליה - סך חשיפה של כ-93 מיליון ש"ח, מזה סך של 88 מיליון ש"ח בדירוג BBB- והיתרה בסך 5 מיליון ש"ח בדירוג BB (סך החשיפה בסוף שנת 2016 הייתה כ-120 מיליון ש"ח, בדירוג BBB-).
 ביוון ובפורטוגל החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח.
 ** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 57% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (1.12.16: 31.12.16: 56% מהיתרה).
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
 (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P-Fitch.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 ביוני 2017 בכ-35.8 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-0.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2016. עלייה זו נבעה בעיקר מגידול בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-0.6 מיליארד ש"ח, שקוזה על-ידי ירידה בסך כ-0.1 מיליארד ש"ח בחשיפה המאזנית לעומת סוף שנת 2016. כ-94% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-58.42% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 40.08% בחברות ביטוח ו-0.50% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים בארצות-הברית (16%), ובמדינות מערב אירופה (71%).
 ענף "בנקים בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל רק את החשיפות בגין בנקים חו"ל, כולל בנקים מרכזיים. מוסדות פיננסיים מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. כמו-כן כולל "סיכון האשראי הכולל" יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים. הטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים כמו גם יתרות חוץ-מאזניות בגין נגזרים.
 סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

3.2.8. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת ההחזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ובחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות בזהירות מרבית, תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל.

ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע". סכום ההלוואה המרבי אותה יכול הלקוח לקבל ותנאי ההלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבוניתו.

פניה יזומה למתן אשראי ללקוחות פרטיים מתבצעת לאוכלוסיה מוגדרת לאחר הפעלת סננים גולטורים וסנני סיכון. מתן האשראי נעשה בהתאמה לצרכי הלקוח ויכולת ההחזר שלו. בפניה יזומה מופנית תשומת לב הלקוח לנכסים פיננסיים הקיימים בחשבון, ולבחינת כדאיות לקחת האשראי בהתייחס לקיומם של נכסים והתייבויות בחשבון והתשואה בגינם, ככל שישנם כאלה. הפנייה יכולה להתבצע בכל אחד מהערוצים בהם הלקוח פעיל. בנוסף, בפנייה יזומה ללקוח קיימת הקפדה על הכללים הנדרשים על-פי הרגולציה.

תוכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, יכולת ההחזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון.

החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים האשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכונו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם:

מודל אומדן סיכון - מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים בחטיבה הקמעונאית. הלווים מדורגים הן על-פי הסיכון להגיע לכשל, והן על-פי ההפסד החזוי. נתוני המודל משמשים לצורך קבלת החלטות באשראי על-ידי בעל הסמכות, וכן לצרכי בקרת סיכון ודיווח להנהלה, זיהוי מגמות ושינויים ברמת סיכון התיק, ומסייעים בטיפול ממוקד בגורמי הסיכון לצורך הקטנת הסיכון והחשיפה.

תאבון סיכון - תאבון הסיכון בחטיבה הקמעונאית מוגדר ומאושר בדירקטוריון מדי שנה. המדדים מנוטרים ומדווחים באופן שוטף.

מדיניות ונוהלי אשראי - מדיניות האשראי מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בחטיבה הקמעונאית העוסקים באשראי, ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של החטיבה, ביניהן: ניהול תיק האשראי תוך שמירה על פרופיל סיכון מוגדר, אחידות בטיפול ובניתוח האשראי, התאמת מוצרי האשראי לצרכי הלקוחות ומענה לדרישות הרגולציה. מדיניות החטיבה הקמעונאית בנושא אשראי צרכני ללקוחות פרטיים מוגדרת על-ידי כללים עסקיים ועל-ידי מודלים. המדיניות מגדירה את אופן הטיפול במתן אשראי, לרבות עקרונות ושיקולים בעת מתן אשראי, ניהול אשראי קיים, ומעקבים נדרשים, כולל טיפול בלקוחות בעלי סממנים היכולים להעיד על קושי ביכולת שירות החוב. זאת, בהתבסס על נוהלי האשראי והביטחונות, בהתאם למדיניות הבנק.

מדרג סמכויות - מדרג סמכויות אשראי בבנק הינו עקרון בסיסי בניהול האשראי וסיכונים האשראי בבנק. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים, וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים בכירים יותר ואת הרכבם. סמכות האשראי לכלל בעלי התפקידים העוסקים באשראי נקבעת הן בהתאם להכשרה המקצועית הידע והניסיון בתחום האשראי, והן בהתאמה לצרכי היחידה בה הם עובדים.

בקרות - תהליכי הבקרה בתחום סיכונים האשראי, מבוצעים מרמת הלווה הבודד ועד לרמת תיק האשראי הכולל, בהלימה למדיניות הבנק. מבוצע דיווח להנהלה ולדירקטוריון על מצב תיק האשראי של החטיבה הקמעונאית ועמידה במדדי הסיכון שנקבעו. הדיווח נסמך על תוצאות ניטור שוטף המבוצע באמצעות כלים תומכים לשיקוף מוקדי סיכון ומדדים חריגים. הבקרות בסניפים ובמנהלות האזור מעוגנות בנהלי הבנק. חלק מהבקרות ממוחשבות ומהוות בקרה מונעת, וחלקם באמצעות: זיהוי סיכונים במערכות הממוכנות ודוחות בקרה שוטפים. הבקרות מוגדרות על-פי מוקדי הסיכון. הבקרות מבוצעות בהיקפים המשתנים בהתאם לרמת הסיכון של היחידה. תוצרי הבקרות מתועדים ומנותחים לצורך הפקת לקחים ושיפור ניהול הסיכון.

פועלים להבראה - תהליך טיפול בלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים, תוך שיתוף עימם ובכוונה לשמרם. תהליך פועלים להבראה נעשה תוך שימת לב להעצמת חירותו הפיננסית של הלקוח ומתן מענה מקצועי איכותי לצרכיו ולהעדפותיו. מעטפת השירות והטיפול בכל לקוח נקבעת באופן דיפרנציאלי, תוך התמקדות בהתאמת הטיפול למאפייני פעילותו ויכולותיו הכלכליות של הלקוח. לצורך ניהול התהליך הוקמה יחידה יעודית, בה הוכשרו עובדים מנוסים המתמחים בטיפול בלקוחות אלה.

טבלה 13-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

יתרה ליום	השינוי	יתרה ליום	יתרה ליום
31.03.17*		31.12.16	30.06.17
במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	
מאזני			
3,589	(1.93%)	(71)	3,683
			3,612
עו"ש חובה			
37,951	2.95%	1,109	37,573
			38,682
הלוואות			
12,715	3.55%	433	12,203
			12,636
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי			
54,255	2.75%	1,471	53,459
			54,930
סך-הכל סיכון אשראי מאזני			
חוץ-מאזני			
31,799	5.09%	1,556	30,597
			32,153
סיכון אשראי חוץ-מאזני			
86,054	3.60%	3,027	84,056
			87,083
סך-הכל סיכון אשראי כולל			

* הוצג מחדש.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

במחצית הראשונה של 2017 נרשם גידול ביתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל בשיעור של 2.95%. סך סיכון האשראי המאזני עלה ב-2.75% במחצית הראשונה של 2017 לעומת גידול של 3.15% בשנת 2016. מגמת העלייה ברמת הסיכון בתיק האשראי לאנשים פרטיים נמשכת במחצית הראשונה של 2017 ומתבטאת בגידול נוסף בשיעור המחיקות החשבונאיות נטו ובשיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי. יחד עם זאת, שיעור סיכון האשראי הבעייתי ושיעור סיכון האשראי הפגום נמוכים מנתוני דצמבר 2016. יתרות סיכון האשראי לאנשים פרטיים כוללות יתרות בגין פעילות חברות ישראלכרט ופועלים אקספרס שעיקר פעילותן בהנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי. חברת ישראלכרט פעילה גם בתחום האשראי אך חלקה בתיק הלוואות הכולל נמוך ועומד על כ-6% מיתרת הלוואות ברבעון השני של 2017 לעומת כ-5.5% בדצמבר 2016.

טבלה 14-3: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני	השינוי	יתרה ליום		
		ליום	31.12.16	
31.12.16	30.06.17	31.12.16	30.06.17	
	באחוזים	במיליוני ש"ח		
1.96%	1.93%	0.95%	1,048	1,058
1.35%	1.35%	3.19%	720	743
0.15%	0.15%	3.70%	81	84
0.71%	(1)0.91%	(1)30.71%	381	249
1.69%	1.75%	6.07%	906	961

(1) מחושב על בסיס שנתי.

3.2.9. סיכונים בתיק הלוואות לדיור טבלה 15-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום			
31.12.16	30.06.16	30.06.17	
במיליוני ש"ח			
			יתרות אשראי
69,254	68,602	71,462	הלוואות מכספי הבנק
1,737	1,901	1,601	הלוואות מכספי האוצר*
93	115	80	מענקים מכספי האוצר*
71,084	70,618	73,143	סך-הכל

לשנה שהסתיימה ביום	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		
	31.12.16	30.06.16	
במיליוני ש"ח			
			ביצוע
			הלוואות מכספי האוצר
10	2	15	הלוואות
4	2	1	מענקים
14	4	16	סך-הכל מכספי האוצר
11,937	6,125	6,161	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
11,951	6,129	6,177	סך-הכל הלוואות חדשות
995	636	348	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
12,946	6,765	6,525	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 16-3: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				30.06.17	
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב-1%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-1%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-1%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-1%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-1%	יתרה במיליוני ש"ח		
3.2%	71,462	0.7%	482	28.5%	20,368	17.9%	12,799	36.9%	26,405	16.0%	11,408	30.06.17
3.0%	69,254	0.8%	574	29.1%	20,120	18.2%	12,630	36.6%	25,360	15.3%	10,570	31.12.16

היקף החוב הבעייתי

בשנים האחרונות ניכרת ירידה מתמשכת בשיעור הסכומים בפיגור מתוך יתרות האשראי ובהיקפי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 17-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

שיעור חוב בעייתי	חוב בעייתי במיליוני ש"ח	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור (כולל הפרשה קבוצתית) במיליוני ש"ח	שיעור הפיגור	סכום בפיגור מעל 90 יום	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	30.06.17
1.4%	986	0.5%	392	0.2%	117	71,462	30.06.17
1.5%	1,014	0.6%	432	0.2%	123	69,254	31.12.16

כימות ומדידת הסיכון – תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק. גידור הסיכון: הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. קיימים אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, אינפלציה חדה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף מבוצעים תרחישי מאמץ על תיק המשכנתאות ומנותחת ההשפעה על התיק עצמו ועל כלל הבנק. התרחישים כוללים התייחסות לירידה חדה במחירי הדירות, עלייה בריבית ועלייה ברמת האבטלה במשק. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח – ביטוח חיים וביטוח מבנה. לפרטים נוספים, ראה פרק "מגזר משקי הבית" לעיל.

טבלה 18-3: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים

	2016				2017	
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני
יתרות לסוף תקופה	67,438	68,602	68,890	69,254	70,053	71,462
שינוי ביתרות	0.3%	1.7%	0.4%	0.5%	1.2%	2.0%
ביצוע הלוואות חדשות	2,864	3,261	3,038	2,774	3,015	3,146

ברבעון השני של שנת 2017 חלו עליות מתונות ביתרות, תוך ירידה קלה בנתח השוק בפעילות זו.

כימות ומדידת הסיכון – ביצוע אשראי לדיור

אישור ההלוואות לדיור מתבצע בהתאם למדרג סמכויות המגלם את מהות בקשת האשראי והסיכון הגלום בה. כימות ומדידת סיכון האשראי לדיור מבוצעים במספר רמות: רמת הלקוח הבודד וכן ברמת כלל תיק האשראי של הבנק, לצורך כך, פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידה, המשלבים הערכות מומחים בתחום האשראי לדיור ומודלים סטטיסטיים. במסגרת כימות הסיכון מבוצעת בחינה ממוקדת בנושא בחינת כושר החזר כולל בחינת רגישות לשינויים אפשריים בכושר החזר כתוצאה משינוי אפשרי בשיעור הריבית.

נתוני הלוואות לדיור – שיעור מסך הביצועים החדשים טבלה 19-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.06.16	30.09.16	31.12.16	31.03.17	30.06.17	
מאפיינים					
27.0%	18.8%	20.9%	26.1%	26.6%	שיעור מימון מעל 60%
0.2%	0.1%	0.0%	0.0%	0.0%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
29.9%	31.0%	30.2%	30.7%	31.5%	שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
53.8%	55.7%	56.4%	56.8%	57.8%	שיעור בריבית משתנה
2.8%	2.6%	3.4%	5.9%	6.2%	שיעור ההלוואות לכל מטרה
15.2%	14.1%	13.6%	11.3%	11.5%	שיעור ההלוואות להשקעה מרכישה
6.6%	6.3%	5.7%	6.5%	6.4%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
686	681	553	561	582	הלוואה ממוצעת לרכישה באלפי ש"ח
23.3	23.3	23.6	23.8	23.9	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

יצוין כי שיעורי המימון חושבו על-פי הוראת דיווח לפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור.

ברבעון השני של 2017 ישנה עלייה בשיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60% אך שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% נותר ברמה אפסית. כמו-כן, נרשמה עלייה בשיעור ביצועי ההלוואות לכל מטרה ונמשכת מגמת הגידול בתקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).

3.2.10. אשראי לכלי רכב

ביום 6 ביוני 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בדבר "הסיכון באשראי לענף כלי רכב". במסגרת המכתב התבקשו התאגידים הבנקאיים לבצע ניתוח סיכונים לאשראי לתת ענף "מסחר כלי הרכב" ולאשראי הצרכני לרכישת כלי רכב, זאת בין היתר באמצעות תרחישי קיצון שונים, ולבחון את הצורך בהתאמת ההפרשה הקבוצתית לענף. כמו-כן, במסגרת המכתב פורטו פרקטיקות מקובלות למימון ענף כלי הרכב, הכוללות בין היתר התייחסות לשיעור המימון, חישוב מקורות החזר, ביטחונות נדרשים ומידת ההתבססות עליהם. הבנק מבצע בחינה מקיפה של החשיפה לתחום.

אשראי לאנשים פרטיים למטרת רכישת כלי רכב

הבנק מציע ללקוחותיו, כחלק ממגוון מוצרי האשראי, הלוואות למטרת רכישת רכב חדש מהיבואן או רכב משומש. בהתאם לכך, מציע הבנק הלוואות לרכב מסוגים שונים בהתייחס למאפייני הלקוח ונתוני הרכב. בקשות האשראי מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. הבקשות נבחנות בהלימה למדיניות האשראי ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. אישור האשראי מתבצע בהתאם למדרג סמכויות.

תהליך חיתום וביצוע האשראי נתמך במערכות ממוכנות ובכלים תומכים וביניהם: מערכות המשקפות את דירוג סיכון האשראי של הלקוח בהתבסס על מודלים סטטיסטיים, כלים תומכי החלטה ומערכת ביטחונות הגוזרת באופן ממוכן את שווי הרכב לביטחון בהתאם לגיל הרכב, למאפייניו ולמחיר המחירון שלו. הבנק מקיים שיתופי פעולה עם יבואני רכב המוכרים רכבים חדשים ו/או משומשים, עם חברות לסיניג וטרייד-אין ומגרשי רכב העוסקים במכירת רכבים משומשים (להלן "חברות הרכב").

בתנאי הלוואות אלו נקבעו מגבלות בהתייחס לגיל הרכב, שיעור המימון, תקופת המימון ומחיר האשראי. תהליכי הבקרה בתחום סיכוני האשראי מבוצעים בהלימה למדיניות הבנק. בקרות על האשראי מעוגנות בנהלי הבנק והן חלות על כל סוגי האשראי לרבות אשראי לרכב.

אשראי לעסקים – מסחר בכלי הרכב

אשראי לעסקים בענף מסחר כלי רכב נעשה בעיקר באמצעות מימון יבואניות רכב, חברות לסיניג תפעולי, חברות השכרת רכב וחברות המעמידות אשראי לרכישת כלי רכב. מתן האשראי ללקוחות אלו נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות. המדיניות מגדירה את אופן הטיפול במתן אשראי, לרבות עקרונות ושקולים בעת מתן אשראי, תוך התייחסות לאיתנות הפיננסית של הלווה: הון העצמי, רווחיות, תזרים מזומנים, יחס כיסוי ביטחונות וכו'. כמו-כן המדיניות והנהלים מגדירים את אופן ניהול האשראי, ניהול הביטחונות ומעקבים נדרשים.

תהליכי הבקרה בתחום סיכוני האשראי מבוצעים בהלימה למדיניות הבנק, הכוללים בקרה על שווי הרכבים המשועבדים ביחס לסך האשראי בניגם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2017

3.2.11 מימון ממונף

להלן יובאו נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/ עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רוברד 1.

טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

30 ביוני 2017			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
733	-	733	2
1,106	716	390	1
200	200	-	1
1,528	129	1,399	2
1,066	148	918	2
334	-	334	1
618	-	618	3
5,585	1,193	4,392	12

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	2
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1
כרייה וחציבה	2
מסחר בכלי רכב	2
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1
תעשייה	3
סך-הכל	12

31 בדצמבר 2016			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
781	-	781	1
1,669	981	688	2
202	2	200	1
1,568	67	1,501	2
1,178	221	957	2
354	-	354	1
1,031	64	967	3
6,783	1,335	5,448	12

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	1
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1
כרייה וחציבה	2
מסחר	2
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח	1
תעשייה	3
סך-הכל	12

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

3.3 סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון מניות ומרווחי אשראי (סיכון השקעה) ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016 והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 וכן הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017.

3.3.1 סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים.

ניתוח רגישות השווי ההוגן

טבלה 2-3: פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה

ליום 30 ביוני 2017						
סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
424,783	6,777	7,328	61,023	45,647	304,008	נכסים פיננסיים*
821,171	33,051	27,267	373,424	22,191	365,238	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
395,347	5,155	12,992	79,769	39,425	258,006	התחייבויות פיננסיות*
821,806	33,891	21,689	355,465	23,231	387,530	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
28,801	782	(86)	(787)	5,182	23,710	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
ליום 31 בדצמבר 2016						
סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
424,438	10,513	8,186	65,261	46,088	294,390	נכסים פיננסיים*
748,382	15,222	26,619	327,537	23,632	355,372	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
396,173	4,932	15,359	86,343	41,415	248,124	התחייבויות פיננסיות*
749,038	16,645	20,265	310,550	24,608	376,970	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
27,609	4,158	(819)	(4,095)	3,697	24,668	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

*** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

טבלה 22-3: השפעת שינויים הפוטנטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים

ליום 30 ביוני 2017							
שינוי בשווי הוגן	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**						
	סך-הכל	מטבע-חוץ*			מטבע ישראלי		
		סך-הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד

במיליוני ש"ח

השינוי בשיעורי הריבית

(4.9%)	(1,418)	27,383	717	(151)	(1,185)	5,094	22,908	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.5%)	(138)	28,663	775	(92)	(823)	5,173	23,630	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
5.3%	1,519	30,320	846	(19)	(363)	5,286	24,570	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

ליום 31 בדצמבר 2016

שינוי בשווי הוגן	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**						
	סך-הכל	מטבע-חוץ*			מטבע ישראלי		
		סך-הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד

במיליוני ש"ח

השינוי בשיעורי הריבית

(4.7%)	(1,289)	26,320	4,076	(832)	(4,398)	3,687	23,787	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.5%)	(126)	27,483	4,146	(822)	(4,120)	3,695	24,584	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
5.1%	1,407	29,016	4,222	(810)	(3,759)	3,724	25,639	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך-הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא-כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזר ההצמדה.

לפריטים נוספים בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2017.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית טבלה 23-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד

ליום 30 ביוני 2017					
מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
במיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
6,158	6,401	17,016	26,996	20,201	221,482
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾					
28,670	30,359	62,138	65,871	103,283	69,439
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
562	654	215	1,917	1,163	694
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
35,390	37,414	79,369	94,784	124,647	291,615
סך-הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
1,549	3,696	9,064	11,641	7,710	223,948
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾					
28,792	31,101	62,331	76,027	114,652	70,729
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
-	-	6	1,436	1,344	806
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
30,341	34,797	71,401	89,104	123,706	295,483
סך-הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
5,049	2,617	7,968	5,680	941	(3,868)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
18,387	13,338	10,721	2,753	(2,927)	(3,868)
החשיפה המצטברת במגזר					

* סווג מחדש.

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיר. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-177 מיליוני ש"ח והקטנת מחיימי הנכסים ופער המח"מ ב-0.04 שנה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 15](#) לתמצית הדוחות הכספיים.
- ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

2016 בדצמבר 31			2016 ביוני 30			ליום 30 ביוני 2017					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים
		במיליוני ש"ח באחוזים			במיליוני ש"ח באחוזים				במיליוני ש"ח		
0.50	2.87	294,383	0.50	2.43	*285,127	0.48	2.98	304,008	3,785	121	1,848
1.16		351,603	1.16		*354,419	1.23		360,033	-	-	273
2.23		3,776	2.21		5,648	1.59		5,205	-	-	-
⁽²⁾ 0.87		649,762	⁽²⁾ 0.88		*645,194	⁽²⁾0.90		669,246	3,785	121	2,121
0.22	1.19	248,124	0.23	1.01	*239,459	0.22	1.09	258,006	79	1	318
1.11		374,221	1.13		*378,259	1.19		383,938	-	-	306
0.34		2,749	0.24		3,576	0.29		3,592	-	-	-
⁽²⁾ 0.75		625,094	⁽²⁾ 0.78		*621,294	⁽²⁾0.80		645,536	79	1	624
		24,668			23,900			23,710	3,706	120	1,497
									23,710	20,004	19,884

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 24-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד

ליום 30 ביוני 2017					
מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
במיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
5,774	10,090	15,064	7,862	2,034	2,137
4,426	2,155	6,883	7,060	1,091	554
10,200	12,245	21,947	14,922	3,125	2,691
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
7,910	10,628	12,869	4,223	852	1,897
5,231	2,086	6,779	7,906	843	342
13,141	12,714	19,648	12,129	1,695	2,239
מכשירים פיננסיים, נטו					
(2,941)	(469)	2,299	2,793	1,430	452
3,564	6,505	6,974	4,675	1,882	452

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
 (3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיוור. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-200 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.22 שנה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, ימסרו לכל מבקש.
 ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה **ביאור 15** לתמצית הדוחות הכספיים.
 ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
 ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
 ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

2016 בדצמבר 31			2016 ביוני 30			ליום 30 ביוני 2017					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח		
3.24	3.30	46,088	3.39	2.59	49,666	3.18	3.52	45,647	195	192	2,299
2.62		23,632	2.97		24,029	2.65		22,191	-	-	22
⁽²⁾ 3.03		69,720	⁽²⁾ 3.25		73,695	⁽²⁾ 3.01		67,838	195	192	2,321
3.38	0.94	41,415	3.75	0.74	44,602	3.24	0.78	39,425	-	-	1,046
2.80		24,608	3.12		24,801	2.84		23,231	-	-	44
⁽²⁾ 3.16		66,023	⁽²⁾ 3.53		69,403	⁽²⁾ 3.09		62,656	-	-	1,090
		3,697			4,292			5,182	195	192	1,231
									5,182	4,987	4,795

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 25-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ

ליום 30 ביוני 2017					
מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
במיליוני ש"ח					
מטבע-חוץ⁽³⁾					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
4,574	7,990	9,240	6,652	10,643	34,868
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽⁴⁾					
28,824	11,957	74,840	99,704	138,107	69,151
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
8	11	25	2,731	3,336	3,482
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
33,406	19,958	84,105	109,087	152,086	107,501
סך-הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
165	861	1,331	14,353	17,142	64,012
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾					
31,890	12,232	75,528	93,647	119,508	65,426
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
517	605	226	3,139	3,141	3,358
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
32,572	13,698	77,085	111,139	139,791	132,796
סך-הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
834	6,260	7,020	(2,052)	12,295	(25,295)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
(938)	(1,772)	(8,032)	(15,052)	(13,000)	(25,295)
החשיפה המצטברת במגזר					

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיוור. השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה **ביאור 15** לתמצית הדוחות הכספיים.
- ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- ה. רכיבים אופציונליים המשויכים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

2016 בדצמבר 31			2016 ביוני 30			ליום 30 ביוני 2017					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים
		במיליוני ש"ח באחוזים			במיליוני ש"ח באחוזים			במיליוני ש"ח באחוזים	במיליוני ש"ח		
1.17	2.94	83,960	1.16	2.36	82,204	1.26	2.66	75,128	806	96	259
1.07		359,652	1.20		292,220	0.89		424,149	-	710	856
0.29		9,726	0.22		13,451	0.22		9,593	-	-	-
⁽²⁾ 1.07		453,338	⁽²⁾ 1.15		387,875	⁽²⁾ 0.93		508,870	806	806	1,115
0.17	1.40	106,613	0.19	0.97	104,260	0.18	1.53	97,888	9	-	15
1.22		336,844	1.41		268,784	1.02		400,087	-	811	1,045
0.96		10,637	0.96		15,377	0.80		10,986	-	-	-
⁽²⁾ 0.97		454,094	⁽²⁾ 1.06		388,421	⁽²⁾ 0.85		508,961	9	811	1,060
		(756)			(546)			(91)	797	(5)	55
								(91)	(888)	(883)	

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך) טבלה 26-3: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

ליום 30 ביוני 2017					
מעל 5 מעל 3 מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים עם דרישה	מעל 5 מעל 3 מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים	מעל 3 מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים	מעל 3 חודשים מעל 3 חודשים
עד 10 שנים	עד 5 שנים	עד 3 שנים	עד שנה	עד 3 חודשים	עד חודש
במיליוני ש"ח					
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
16,506	24,481	41,320	41,510	32,878	258,487
61,920	44,471	143,861	172,635	242,481	139,144
570	665	240	4,648	4,499	4,176
78,996	69,617	185,421	218,793	279,858	401,807
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
9,624	15,185	23,264	30,217	25,704	289,857
65,913	45,419	144,638	177,580	235,003	136,497
517	605	232	4,575	4,485	4,164
76,054	61,209	168,134	212,372	265,192	430,518
מכשירים פיננסיים, נטו					
2,942	8,408	17,287	6,421	14,666	(28,711)
21,013	18,071	9,663	(7,624)	(14,045)	(28,711)

* סווג מחדש.

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פירעון".
- (4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיו. במגזר הלא-צמוד והצמוד: השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-177 ו-200 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.04 ו-0.22 שנה, בהתאמה. במגזר מטבע-החוץ השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה [ביאור 15](#) לתמצית הדוחות הכספיים.
- ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 15 לתמצית הדוחות הכספיים.
- ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- ה. רכיבים אופציונליים המשבצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2017

2016 בדצמבר 31			2016 ביוני 30			ליום 30 ביוני 2017					
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים		במיליוני ש"ח		
0.92	3.06	428,044	0.96	2.49	*420,479	0.90	3.11	428,629	8,632	409	4,406
1.12		735,256	1.24		670,976	1.09		807,042	669	710	1,151
0.83		13,502	0.81		19,099	0.70		14,798	-	-	-
⁽²⁾ 1.08		1,176,802	⁽²⁾ 1.13		*1,110,554	⁽²⁾ 1.09		1,250,469	9,301	1,119	5,557
0.53	1.05	397,510	0.63	0.89	*389,401	0.51	0.93	396,869	1,638	1	1,379
1.17		736,042	1.31		672,152	1.19		807,918	662	811	1,395
0.83		13,386	0.82		18,953	0.67		14,578	-	-	-
⁽²⁾ 0.98		1,146,938	⁽²⁾ 1.06		*1,080,506	⁽²⁾ 0.99		1,219,365	2,300	812	2,774
		29,864			30,048			31,104	7,001	307	2,783
									31,104	24,103	23,796

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

הבנק מתמקד בניהול רגישות הערך, אשר מתבססת על שינויי הערך המהוון של כלל הנכסים וההתחייבויות במאזן הבנק עם שינוי הריבית (תוך שימוש במודלים פנימיים לצרכי החישוב), ומנטר את רגישות ההכנסה באמצעות מגבלות. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, שכן בניגוד אליה, רגישות ההכנסה אינה מביאה בחשבון שינויי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות ארוכים אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן, אך כן מביאה בחשבון באופן מלא שינויי מרווחי פיקדונות ועו"ש. הבנק מודד את רגישות הערך הכלכלי למגוון תרחישים מדי חודש, תדירות התואמת לאופי התיק הבנקאי, עם מדידות בתדירות גבוהה יותר לצרכי ניהול החשיפה. רגישויות התיק למסחר נמדדות מספר פעמים ביום.

טבלה 27-3: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)

מינימום בשנת 2017		מקסימום בשנת 2017		30 ביוני 2017		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני ש"ח						
תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
315	(257)	417	(351)	(37)	400	(341)
בבנק						
315	(257)	418	(353)	(36)	393	(335)
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	9	(9)	(1)	7	(6)
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
88	(68)	195	(138)	(7)	88	(68)
בבנק						
92	(54)	168	(127)	(8)	110	(71)
מזה: בתיק הבנקאי						
3	-	26	(43)	1	(22)	3
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
13	(9)	49	(45)	(5)	49	(45)
בבנק						
7	(4)	36	(31)	(3)	33	(29)
מזה: בתיק הבנקאי						
(2)	2	16	(15)	(2)	16	(16)
בתיק למסחר						

מינימום בשנת 2016		מקסימום בשנת 2016		31 בדצמבר 2016		
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני ש"ח						
תרחיש						
תזוזה בריבית צמודה למדד:						
164	(120)	321	(262)	(29)	321	(262)
בבנק						
163	(118)	324	(264)	(29)	324	(264)
מזה: בתיק הבנקאי						
-	-	6	(5)	-	(3)	2
בתיק למסחר						
תזוזה בריבית לא-צמודה:						
153	(121)	289	(243)	(26)	289	(243)
בבנק						
134	(103)	278	(235)	(25)	271	(227)
מזה: בתיק הבנקאי						
-	(2)	47	(47)	(1)	18	(16)
בתיק למסחר						
תזוזה בריביות במטבע-חוץ:						
19	(15)	(165)	163	(2)	20	(15)
בבנק						
31	(26)	(173)	168	(3)	30	(26)
מזה: בתיק הבנקאי						
2	(2)	33	(32)	1	(10)	11
בתיק למסחר						

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון, כמקובל בדוחות הכספיים, וללא מודלים פנימיים בחלק מהמוצרים.

למידע נוסף על סיכון הריבית ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016 והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 וכן הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 ביוני 2017

3.4 סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות – סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק מוגדר כאי יכולתו של הבנק לעמוד בפירעון התחייבויותיו במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון – הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

מתחילת השנה לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. לפירוט והרחבה ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016 והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 וכן הדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017.

טבלה 28-3: יחס כיסוי הנזילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2016	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017	
באחוזים			
א. בנתוני המאוחד⁽¹⁾			
124%	113%	127%	יחס כיסוי נזילות
80%	80%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים*
ב. בנתוני הבנק⁽²⁾			
118%	107%	122%	יחס כיסוי נזילות
80%	80%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים*

* היחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים עומד על שיעור של 100% החל מיום 1 בינואר 2017.
 (1) החל מיום 1 בינואר 2017 היחס במאוחד מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות. בשנת 2016 היחס במאוחד חושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש, ודווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות.
 (2) היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי דמוי NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צרכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתחייבות לטווח הארוך. הבנק מחזיק במאוחד, לזמן משבר, נכסים נזילים (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 116,709 מיליון ש"ח נכון ליום 30 ביוני 2017, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים על-פי הוראת נב"ת 221. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לכל התרחישים הנדרשים. הבנק עומד במגבלה הרגולטורית הנדרשת לשנת 2017 ובהתאם לתוכנית העסקית ימשיך לעמוד במגבלות הנדרשות.

טבלה 29-3: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 ביוני 2017	
במיליוני ש"ח		
12,696	15,964	קבוצה א
3,785	5,956	קבוצה ב
3,019	3,619	קבוצה ג

* "קבוצה" – מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
 ** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

3.5. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ואיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

להרחבה בנושא הסיכון התפעולי ואופן ניהולו ובכללו סיכון טכנולוגיה ומחשוב, סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) [והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#).

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד (הבנק) עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות.

במסגרת סיכון הציות נכללת גם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בחודש יוני 2006 החליט הבנק להפסיק לתת שירותים לבנקים הפועלים בשטחי הרשות הפלסטינאית. בעקבות החלטה זו, פנו נגיד בנק ישראל ונציגי משרד האוצר בבקשה שלא לממשה ולהמשיך במתן שירותים מסוימים בכפוף למגבלות מסוימות שנקבעו על-ידי הבנק. בהמשך למגעים שהתקיימו בנושא זה בין הבנק לבין בנק ישראל ומשרד האוצר, העניק שר האוצר לבנק בחודש נובמבר 2006 היתר לפי סעיף 9(ד) לחוק איסור מימון טרור, שמשמעו כי הוראות חוק איסור מימון טרור בדבר "איסור פעולה ברכוש טרור" לא יחולו על הפעולות שצוינו בהיתר.

בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים לבנקים הפלסטינאיים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה.

בשנת 2016 ביקש הבנק פעם נוספת להפסיק את מתן השירותים לבנקים ברשות הפלסטינאית, זאת לאור הסיכונים ההולכים וגדלים הכרוכים במתן שירותים לבנקים הפלסטינאיים הן במישור האזרחי והן במישור הפלילי והרגולטורי (איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, עבירות מס ועוד). רשויות המדינה ביקשו לדחות את ביצוע המהלך, תוך הדגשה שהמדינה פועלת על-מנת שהבנק יקבל את ההגנות הדרושות במישור האזרחי, הפלילי והרגולטורי, בקשר למתן השירותים לבנקים ברשות הפלסטינאית.

בחודש דצמבר 2016, הגישה קבוצה של בני משפחה של קורבנות טרור עתירה לבג"צ נגד שר האוצר, מנכ"ל משרד האוצר, הבנק ובנק דיסקונט בע"מ. בתמצית, העותרים מבקשים מבג"צ לאסור על שר האוצר ומשרד האוצר לתת התחייבות להגן על הבנק ובנק דיסקונט בע"מ ו/או לשפותם, אם יתבעו או יועמדו לדין בקשר לקשריהם עם בנקים ברשות הפלסטינאית. העתירה עודנה תלויה ועומדת. בחודש מאי 2017 הגישה המדינה לבג"צ את תגובתה לעתירה, המבוססת על החלטת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי מיום 15 בינואר 2017 אשר צורפה כנספח לתגובה ("החלטת הקבינט"). בתגובה הבהירה המדינה, כי הונחתה בהחלטת הקבינט ליתן לבנקים ישראלים, לנושאי המשרה בהם ולעובדים שלהם, כתב שיפוי בנוגע להוצאות ותשלומים בהם יישאו בשל הליכים משפטיים בקשר לשירותי הקורספונדציה שיינתנו על-ידם לבנקים ברשות הפלסטינית בשנתיים הקרובות, ואשר יהיו מותנים בהתחייבויות שהבנקים הישראלים הנ"ל יקבלו על עצמם ואשר יעוגנו בכתב השיפוי. כמו-כן ציינה המדינה, כי בהמשך להחלטת הקבינט, בכוונת היועץ המשפטי לממשלה לשקול מתן חסינות מפני העמדה לדין בישראל של הבנקים הישראלים הנ"ל, נושאי משרה בהם או עובדיהם, ביחס לפעולות הנעשות על-ידם לשם קיום הקשרים הקורספונדנטים האמורים, בקשר לעבירות מסוימות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, וזאת לתקופה של עד שנתיים ובכפוף לתנאים שייקבעו.

המגעים בין רשויות המדינה לבנק, לגיבוש נוסח כתבי החסינות והשיפוי, מתנהלים זה מספר חודשים. עדיין נותרו פערם בין עמדות הצדדים.

למידע נוסף על סיכון הציות ואופן ניהולו ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) [והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#).

3.7. סיכון משפטי

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות לרעת הקבוצה, שעלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הקבוצה. הקבוצה נעזרת במערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני.

למידע נוסף על הסיכון המשפטי ואופן ניהולו ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) [והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#) וכן [ביאור 26 בדוחות הכספיים לשנת 2016](#) וביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2017.

3.8. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתיד לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי בעלי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים.

למידע נוסף בנושא סיכון המוניטין ואופן ניהולו ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) [והדוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#).

3.9 סיכון רגולציה וחקיקה

סיכון רגולציה הינו סיכון להכנסות ו/או להון הקבוצה, שנובע מתהליכי חקיקה ו/או מטיטוטות הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע שירותים מסוימים ו/או לחייבה לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת ותוך פגיעה בלוח הזמנים לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

למידע נוסף בנושא סיכון הרגולציה והחקיקה ואופן ניהולו ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) והדוח על הסיכונים: [גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#).

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות בולטות ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2017 [ופרק 3.14](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2017.

3.10 סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים.

למידע נוסף בנושא הסיכון הכלכלי ואופן ניהולו ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) והדוח על הסיכונים: [גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#). לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2017](#).

3.11 סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמא מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום.

למידע נוסף בנושא הסיכון האסטרטגי ואופן ניהולו ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) והדוח על הסיכונים: [גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#).

3.12 סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק ידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק קשר לגורם למפגע סביבתי.

למידע נוסף בנושא הסיכון הסביבתי ואופן ניהולו ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#) והדוח על הסיכונים: [גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016](#).

3.13. הליכים משפטיים ואחרים

א. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעה נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, לכיסוי נזקים אפשריים עקב תביעות אלו. לפירוט בדבר התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים אשר קבוצת הבנק צד להם - ראה [ביאור 3.10](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

ב. הליכים אחרים

לפרטים בדבר הליכים אחרים, ראה [סעיף 6.13 בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2016](#). למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים מהותיים ביחס לסעיף 6.13 האמור, למעט כמפורט להלן:

- ביום 6 ביולי 2017, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198 א לחוק החברות תשנ"ט-1999, בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA.
  - ביום 9 באפריל 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו דרישה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198 א לחוק החברות, תשנ"ט-1999, זאת לצורך בחינת הגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת בשם הבנק. בקשת האישור עוסקת בטענות בדבר סיוע שנתנו הבנק ובנק פועלים שווייץ, חברה בשליטת הבנק (להלן: "פועלים שווייץ") ללקוחות באוסטרליה להתחמק מתשלום מסים במדינתם, כפי שעולה מהליכים משפטיים שננקטו באוסטרליה כנגד הלקוחות וכנגד הבנק ופועלים שווייץ. ביום 23 במאי 2017, הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו להליך מכוח פקודת סדרי הדין (התייצבות היועץ המשפטי לממשלה) [נוסח חדש].
  - באשר להליכים שפורטו בסעיפים 2 ו-3 לסעיף 6.13 לדוח האמור, ביום 5 במרץ 2017 הגישו המבקשים בהליכים הנ"ל בקשה לאיחוד הבקשות וייצוג משותף, במסגרתה התבקש בית המשפט לאחד את הדיון בשתי הבקשות בפני אחד המותבים. הבנק הגיש תגובה לבקשת האיחוד והבהיר כי הוא מתנגד למבוקש ככל שכוונת המבקשים הייתה ששני ההליכים ימשיכו להתנהל במקביל, אולם לא יתנגד לבקשה ככל שיובהר כי ינוהל הליך אחד, בהתאם לבקשה לאישור תביעה נגזרת שכבר הוגשה בגדרי הבקשה שפורטה בסעיף 3 האמור. ביום 5 באפריל 2017 ניתנה החלטה לפיה הבקשה לאיחוד הבקשות וייצוג משותף התקבלה, תוך שנקבע כי שאלת השלכות האיחוד על אופן המשך ההליכים יקבעו לאחר שיחודשו ההליכים בתיק.
  - באשר לעתירה שפורטה בסעיף 4 לסעיף 6.13 לדוח האמור, דיון בערעור נקבע ליום 18 באוקטובר 2017. ביום 28 בינואר 2017 הוגשה בקשה מטעם עמותת צדק פיננסי להצטרף להליך כ"ידיד בית המשפט". הבנק ואיגוד הבנקים הגישו התנגדות לבקשת ההצטרפות. טרם ניתנה החלטה בבקשה.
  - באשר לבקשה שפורטה בסעיף 5 לסעיף 6.13 לדוח האמור, ביום 19 במרץ 2017 הגיש המבקש בקשה לגילוי ועיון במסמכים על-פי סעיף 198 א לחוק החברות, תשנ"ט-1999.
  - באשר לבקשה שפורטה בסעיף 6 לסעיף 6.13 לדוח האמור ביום 9 בינואר 2017 הגיש המבקש בקשה לתיקון הבקשה לאישור תביעה נגזרת, וביום 27 בפברואר 2017 התקבלה החלטת בית המשפט אשר דוחה את הבקשה. ביום 19 ביוני 2017 נעתר בית המשפט לבקשתו של המבקש להסתלקות מהבקשה לאישור תובענה נגזרת נגד המשיבים 13 עד 18 שלא היו חברים בוועדת האשראי או בצוות האשראי שאישרו את האשראי למעריב.
  - באשר לבקשה שפורטה בסעיף 7 לסעיף 6.13 לדוח האמור, ביום 22 ביוני 2017, ניתן פסק דין בבקשת הגילוי של המבקש ובית המשפט הורה להמציא לעיון המבקש את המסמכים שהתבקשו בגין התקופה המתחילה ב-2006. את הכרעתו נימק בית המשפט בכך שבמסמכים שהוגשו לבית המשפט על-ידי המבקש יש כדי להצביע על פגמים שנפלו לכאורה בהתנהלות מנהלי הבנק, שכן עולה מהם כי כבר בשנת 2006 נקלעה קבוצת פישמן להפסדים ומצבה הכלכלי השתנה באופן מהותי ולמרות זאת לא מצאו לנכון מנהלי הבנק לעצור את מתן האשראי לקבוצת פישמן ולצמצם את חשיפת הבנק לקבוצה. עוד ציין בית המשפט כי מתקיימת תשתית ראייתית ראשונית לקיומם של התנאים לאישור תביעה נגזרת נגד מנהלי הבנק וחברי הדירקטוריון, בהתחשב בהיקף האשראי ב-2006 ובהפסדים הכבדים שהיו לקבוצת פישמן כבר בשנת 2006, מבלי שהבנק נקט צעדים לפירעון חובות הקבוצה או צמצום במשך כעשור, זאת למרות שהיו בידי הבנק בטוחות לפירעון החובות או חלקם. בכל הנוגע לאופן ביצוע גילוי המסמכים, נקבע בפסק הדין כי הליכי הגילוי יתבצעו באמצעות גוף מפקח המורכב מהמבקש, נציג הבנק ומשקיף מטעם בית המשפט וכי בשלב זה יועברו מסמכים מתחילת שנת 2006 בתוך 60 יום.
- ביום 13 ביולי 2017 הוגשה על-ידי הבנק בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין האמור של בית המשפט המחוזי מיום 22 ביוני 2017, ובצידה הוגשה בקשת עיקוב ביצוע של פסק הדין האמור.
- ביום 7 באוגוסט 2017 קיבל בית המשפט העליון את ערעור הבנק וקבע כי החלטת בית המשפט המחוזי המורה על גילוי המסמכים מבטלת.

3.14. יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח

בהמשך למתואר בדוח הדירקטוריון סעיף 6.14 בדוחות הכספיים לשנת 2016 להלן השינויים העיקריים שחלו במחצית הראשונה של שנת 2017:

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום.

הוראות ויוזמות מהותיות בשנת 2017

- בנק ישראל בוחן את שיעור העמלה הצולבת בכרטיסי אשראי על מנת לקבוע מתווה עתידי לשיעור העמלה לשנים הקרובות.
- ביולי 2017 אישרה הכנסת את תיקון 3 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (חוק אשראי הוגן) במסגרתו בין היתר נקבעה לראשונה תקרת ריבית אחידה לכל הגופים המלווים (ריבית בנק ישראל +15%). בנוסף הושאו כללי הגילוי הנאות בעת מתן אשראי בין בנקים לגופים חוץ בנקאיים.
- צוות של בנק ישראל ומשרד האוצר דן במתווה להחלת ביטוח פיקדונות במערכת הבנקאית.
- בנק ישראל ומשרד האוצר פועלים לחקיקת חוק אסדרת שירותי תשלום על-פי עקרונות PSD 2. תזכיר חוק להערות הציבור פורסם ביולי 2017.
- משרד האוצר יצא בקול קורא למתן סיוע ועידוד לגופים מוסדיים על מנת שיכנסו לאשראי הקמעונאי.

ועדת החקירה הפרלמנטרית להקצאת האשראי במשק

בחודש יולי 2017 החליטה הכנסת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבחינת הקצאת האשראי במשק והסדרי חוב. בראש הוועדה יעמוד חבר הכנסת איתן כבל. הוועדה תבחן את התנהלות בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, הבנקים, גופים מוסדיים, חברות ביטוח ונותני אשראי למיניהם, תקבע מסקנות ותגיש המלצות בנושא זה. הבנק נערך לדיוני הוועדה וישתף עימה פעולה כנדרש ועל פי החוק.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פורסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרום).

עיקר הוראות החוק:

- חברות כרטיסי האשראי יופרדו מן הבנקים הגדולים (הבנק ובנק לאומי).
- בנקים גדולים יוכלו להנפיק כרטיסי אשראי תחת מגבלות. המגבלה העיקרית מחייבת את הבנקים הגדולים לצמצם ללקוחותיהם ב-50% את מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי זאת תוך 4 שנים.
- בנקים נדרשים לתפעל כרטיסי אשראי דרך 2 חברות מתפעלות לפחות, כאשר נתח השוק המרבי של חברה מתפעלת יהיה 52%.
- למשך תקופת המעבר, הוגבלה הפנייה של שני הבנקים הגדולים ללקוח, שברשותו כרטיס אשראי, לחלון של 45 ימי עבודה לפני סיום תוקף הכרטיס כדי להציע ללקוח לחדש את הכרטיס או לקבל כרטיס חדש.
- החל מחודש יולי 2018 הבנקים ידרשו לעביר לגופים פיננסיים שיושורו ובכפוף לאישור לקוח, יתרות עו"ש יומיות.
- לאחר שיפורסמו ויאושרו תקנות Read Only, יחוייב בנק לאפשר לנותן שירותי השוואת עלויות בכפוף לאישור לקוח, צפייה בחשבון הלקוח.
- החל מחודש אפריל 2017 מחוייבים הבנקים לאפשר ללקוחות להעמיד שעבוד שני לטובת מלווה אחר.
- הבנק יאלץ למכור את אחזקותיו בשב"א שמעל 10% תוך 4 שנים כאשר זכויות ההצבעה בגין ההחזקות מעל השיעור האמור מורדמות החל מיום 1 ביוני 2017. ניתנה סמכות לשר האוצר לחייב בנק לארח על תשתיות המחשב שלו בנקים אחרים ואגודות אשראי זאת תוך 18 חודשים מיום כניסת החוק לתוקף. שר האוצר יוכל להפעיל את סמכותו רק במידה ולא קמו חלופות טכנולוגיות אחרות לאספקת שירותי מחשב והתנאים שהציע הבנק לגוף המבקש להתארח אינם סבירים וזאת בתנאי שלא יהווה סיכון ליציבות הטכנולוגית של הבנק.
- הבנק נערך ליישום החוק על-פי לוח הזמנים שנקבע.

לפרטים נוספים בנושא רפורמות מרכזיות נוספות ראה פרק [חברות מוחזקות עיקריות, קבוצת ישראל לטל וכן ביאור 16](#) לתמצית הדוחות הכספיים.

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות ששיקרו מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2016. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שישמשו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי. אומדני הנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2016.

4.2 בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית. ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת והעדכנית של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות.

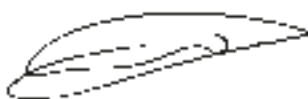
הבנק מבצע עבור שנת 2017 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור השנה השוטפת. עיקר פעילות זו, על-פי המתוכנן, יושלם במהלך המחצית השנייה של השנה.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 ביוני 2017 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2017 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של 2017, הוחלפה מערכת הספר הראשי בבנק למערכת המבוססת תשתית SAP (להלן: מסר), תוך גיבוש תהליכי עבודה מתאימים ושיפור ביכולת הניתוח והבקרה. ברבעון הנוכחי החל הבנק בביצוע בדיקת אפקטיביות שנתית של הבקרות בסביבת מסר כנקבע בהוראות סעיף 404.

ארי פינטו
המנהל הכללי

עודד ערן
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 14 באוגוסט 2017

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרי"כ במועד קבוע מראש.

איגום

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות, המתבצע על-ידי רכישת מצרף של תזרימים צפויים, שקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות-ערך, הניתנים להנפקה.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל

באזל 2 / באזל 3 - תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter - מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגילי ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

ניהול המשכיות עסקית

גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לשמור על קיומו של הבנק כישות פיננסית פעילה ואיתנה, ויכולתו להמשיך ולספק שירות מיטבי ללקוחותיו גם בעיתות חירום ושיבושים תפעוליים משמעותיים.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים ממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שעת חירום

תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה הכרזה על מצב מיוחד בעורף או הכרזת המפקח על שעת חירום.

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

B2B

Business To Business – פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

B2C

Business To Consumer – פעילות עסקית אשר בה מוכרים מוצרים או מספקים שירותים לצרכן הסופי.

B.O.T

Build Operate Transfer – הסדר מימון פרויקטיים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.

CVA

Credit Valuation Adjustment – חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

Dodd-Frank

Dodd-Frank Act – תקנות פדרליות בארצות-הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות במערכת הפיננסית בארצות-הברית ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation – רגולציה של האיחוד האירופי אשר אומצה בשנת 2012 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות בשווקי הנגזרים באיחוד האירופי, ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act – חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation – התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

GRI

Global Reporting Initiative – תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process – תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country – ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio – היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market

פעילות מסחרית המבוצעת עם עסקים בינוניים, לרוב בארצות-הברית.

MTM

Mark to Market – שערך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan – אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk – מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

VOLCKER

Volcker Rule – חוק וולקר הוא דבר חקיקה אמריקאי החל על תאגידים בנקאיים מסוימים וכולל איסורים והגבלות הנוגעים לפעילות מסחר נוסטרו (proprietary trading) ולפעילות השקעה ו/או מתן חסות בקרנות מכוסות (covered funds) כהגדרתן בחוק וולקר.

א

איגוח 244,139,135,131,97,29

אשראי לציבור 83,54,46,45,44,43,42,41,40,39,38,21,18,12,8

,161,160,158,154,150,146,142,113,112,111,110,109,96,92,88

,175,174,173,172,171,170,169,168,167,166,165,164,163,162

,189,188,187,186,185,184,183,182,181,180,179,178,177,176

,224,221,219,218,217,215,214,213,212,211,210,192,191,190

244,243,237,233,231,226

ג

גידור 137,136,135,134,133,132,102,101,100,99,97,87,57,20

ד

דיבידנד 202,201,200,120,97,93,91,90,89,35,26,25,12,8

ה

הון אנושי 228

הון מניות 91,90,89,28

הלבנת הון 72

הלוואות לדירור 57,46,45,44,43,42,41,37,32,31,30,29,22,21,8

,160,158,156,154,152,150,148,146,144,142,140,111,110,109,58

,207,189,185,184,172,171,170,169,168,167,164,163,162,161

217,216,213,212,211,210

הליכים משפטיים 129,74,72,7

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 175,174,173

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 231,18

ו

ועדת שטרומ 203,75

ז

זכויות עובדים 119,118,117,116,115,92,83

ח

חובות פגומים 111,110,109,95,54,51,50,49,40,39,38,12,11

,178,177,176,175,174,173,171,170,169,158,154,150,146,142

237,233,189,184,183,182,181,180,179

ח

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 162,161,160,83,36,35,24

213,212,211,210,207,164,163

מגזרי פעילות פיקוחיים 148,146,144,142,140,83,32,31,30,8,7

158,156,154,152,150

מדינות זרות 23

מדיניות חשבונאית 94

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 123

מימון ממונף 60,59,8

מינוף 127,126,125,124,123,122,121,120,83,29,11,8

מסגרות אשראי 185,22

נ

נגזרים 64,62,60,55,54,46,45,44,43,42,41,34,25,22,17,16,8

,138,137,136,135,134,133,132,125,98,97,96,92,88,83,68,66

,198,197,196,195,194,193,192,191,190,189,188,187,186,139

,239,238,237,236,235,234,233,230,226,225,202,201,200,199

244,243,242,241,240

נדילות 131,127,72,71,53,52,37,26,11,8,7

ניירות-ערך 43,42,41,37,36,33,28,24,23,21,20,16,12,11,10,8

,105,104,103,102,101,100,99,96,93,92,88,87,83,54,49,46,45,44

,170,169,168,167,166,165,128,125,111,110,109,108,107,106

,186,184,183,182,181,180,179,178,177,176,175,174,173,171

,225,209,199,198,197,195,194,193,192,191,190,189,188,187

244,239,237,235,233

נכסים אחרים 165,111,110,109,92,88,46,45,44,43,42,41,29

,180,179,178,177,176,175,174,173,171,170,169,168,167,166

238,234,188,187,186,184,183,182,181

נכסי סיכון 158,154,150,146,142,121,29,27

ו

סייבר 13

סיכון אשראי 44,43,42,41,40,39,38,37,29,27,23,22,18,12,8,7

,121,113,112,111,110,96,95,83,56,55,54,51,50,49,48,47,46,45

,176,175,174,173,172,171,170,169,168,167,166,165,139,138

231,215,185,184,183,182,181,180,179,178,177

סיכונים אחרים 37,13

סיכון מוניטין 74,72,37,13,7

סיכון מימון 71

סיכון נדילות 71,37,11,7

סיכון סביבתי 73,7

סיכון ריבית 60,37,26

סיכון שוק 60,37,29,8,7

סיכון תפעולי 121,72,37,29,27,7

ע

עמלות 8, 11, 12, 16, 18, 19, 30, 31, 32, 86, 129, 130, 140, 144, 148,
152, 156, 160, 161, 162, 163, 164, 207, 210, 211, 212, 213, 214, 215,
217, 218, 219, 221, 223, 224, 225, 226, 232, 233, 237, 238
ענפי משק 8, 22, 24, 43, 45, 46, 47, 48, 54

פ

פיקדונות הציבור 12, 21, 24, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 83, 88, 96,
114, 142, 146, 150, 154, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 186, 187, 188,
190, 191, 192, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 220, 221,
222, 226, 227, 235, 236, 239, 240, 243

ר

רווח למניה 86, 95

ש

שווי הוגן 17, 20, 25, 28, 60, 61, 62, 64, 66, 68, 70, 83, 87, 98, 99, 100,
101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 116, 133, 135, 137, 138, 139,
186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199,
200, 201, 202, 203, 230

ת

תגמול 115, 118, 244
תיק למסחר 23
תשלום מבוסס מניות 89, 90, 91, 92